

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2024 30 stp
Fakultet for landskap og samfunn

Tilrettelegging for økt attraktivitet og bosetting som følge av statlige arbeidsplasser - *En casestudie av Brann- og redningsskolen*

Facilitating Increased Attractiveness and Settlement
as an Effect of Governmental Employment – *A case
study of the Fire and Rescue School*

Kamilla Selseth
By- og regionplanlegging

Forord

Denne masteroppgaven markerer en ende på et femårig studieløp innen planlegging. Studieløpet har bestått av en bachelorgrad i samfunnsplanlegging og kulturforståelse fra Universitetet i Tromsø (UiT) og et tilpasset toårig masterprogram i by- og regionplanlegging ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU). Denne oppgaven er skrevet våren 2024 og tilsvarer 30 studiepoeng.

Bachelorstudiet har gitt meg en overordnet planfaglig utdanning, som ga meg kompetanse og muligheten til å undersøke regional planlegging i bacheloroppgaven. Regional planlegging er et tema som vekket et stort engasjement hos meg. I masterstudiene på NMBU fikk jeg utvidet planutdanningen med juss, historie til planfaget og arkitektur, innføring i prosessen knytte til kommuneplans arealdel og ikke minst regional planlegging. I denne masteroppgaven fikk jeg muligheten til å gå dypere i tematikken om regional planlegging og bygge videre på tematikken fra bacheloroppgaven i 2022. Tematikken oppstod under en middag med familiemedlemmer som kjenner til regionens utvidelser og dens tilhørende utfordringer, som resulterte i spørsmål rundt regional planlegging i denne sammenheng.

Det er flere som har bidratt til støtte og inspirasjon for denne oppgaven og fortjener en takk. Takk til min veileder Gunnar Ridderström for gode og faglige diskusjoner, konstruktiv kritikk og tålmodighet. Takk til Hålogaland regionråd for økonomisk og faglig støtte. Jeg vil takke alle mine informanter for deltakelse i dette masterprosjektet. Tusen takk til min trofaste studievenn, Anja, for de mange minneverdige øyeblikkene, både faglige og personlige, som vi har delt gjennom tykt og tynt siden immatrikuleringen i Tromsø.

Til slutt en ekstra takk til kjæreste og familie for all støtte, gode samtaler og oppmuntring.

Kamilla Selseth

Harstad, mai 2024.

Sammendrag

I Distrikts-Norge bringer etableringen av statlige virksomheter i mindre kommuner og regioner med seg nye arbeidsplasser som kan gi unike muligheter for lokalsamfunnene bosetting (Meld. St. 27, (2022-2023), s. 104). Det er av avgjørende betydning hvordan vertskommunen og regionen selv bidrar til vekst i lokalsamfunnene og ivaretar nye arbeidstakere for å sikre befolkningsvekst.

Formålet med denne studien er å belyse hvordan Hålogalandsregionen har ivaretatt tilrettelegging for økt attraktivitet og bosetting som følge av nye statlige arbeidsplasser i utbyggingen av Brann- og redningsskolen (BRSK). Studien omfatter Nordland fylkeskommune, Troms fylkeskommuner, Hålogaland regionråd, samt Tjeldsund, Evenes og Harstad kommune. Dette er gjort gjennom dokumentanalyse og intervjuer. Fylkeskommunalt nivå ble kun gjort dokumentanalyse på, mens på regionalt og kommunalt nivå ble gjort dokumentanalyse og intervjuer.

Hålogalandsregion er delt mellom to fylkeskommuner, og basert på funnene i oppgaven opplever regionen utfordringer med samarbeid på tvers av fylkesgrensen. Hålogaland regionråd, som et politisk samarbeidsorgan, har i lys av fylkeskommunenes utfordringer positive effekter på regionen og blir i intervjuene vist til som en styrke. Det kommer frem i funnene at det er en vennlig form for konkurranse mellom bostedskommunene i regionen, men det er samtidig ikke gjort funn av direkte tiltak som styrker dette perspektivet.

Tjeldsund, Evenes og Harstad er aktuelle bostedskommuner for nye ansatte ved BRSK, og alle har iverksatt tiltak eller gjort tilrettelegginger for å imøtekomme dette. Kommunene har samtidig ulike tilnærminger, og har ulike begrensninger som påvirker på deres ivaretagelse. Vertskommunens økonomiske situasjon legger begrensninger, og blir pekt på i flere intervjuer.

Hvilke faktorer som påvirker individuelle eller husholdninger i valget om bosetting varierer i stor grad av både strukturelle og individuelle faktorer. Attraktivitetspyramiden er sentral i denne oppgaven og viser til flere faktorer som påvirker et steds attraktivitet (Vareide, m. fl., 2013). Oppgaven oppsummeres med at Hålogalandsregion har et forbedringspotensiale ved utnyttelse av muligheter, og det oppdages et kunnskapshull innen forskning på statlige arbeidsplasser i regional kontekst.

Abstract

In rural Norway, the establishment of state enterprises in smaller municipalities and regions brings along new job opportunities that can provide unique possibilities for local communities and settlement (Meld. St. 27, (2022-2023), p. 104). It is crucial how the host municipality and region themselves contribute to the growth of local communities and support new employees to ensure population growth.

The purpose of this study is to elucidate how the Hålogaland region has facilitated increased attractiveness and settlement due to new state jobs in the development of the Fire and Rescue School. The study encompasses Nordland County Municipality, Troms County Municipality, Hålogaland Regional Council, as well as the municipalities of Tjeldsund, Evenes, and Harstad. This was done through document analysis and interviews. Document analysis was only conducted at the county level, while at the regional and municipal levels, both document analysis and interviews were conducted.

The Hålogaland region is divided between two county municipalities, and based on the findings of the study, the region experiences challenges with cooperation across county borders. The Hålogaland Regional Council, as a political cooperation body, has positive effects on the region in light of the challenges faced by the county municipalities and is referred to in the interviews as a strength. It emerges from the findings that there is a friendly form of competition between the residential municipalities in the region, however, no direct measures were found to strengthen this perspective. Tjeldsund, Evenes, and Harstad are relevant residential municipalities for new employees at the Fire and Rescue School, and they all have implemented measures or made arrangements to accommodate this. However, the municipalities have different approaches and limitations that affect their care. The host municipality's economic situation imposes limitations, which is something that arises in several interviews.

The factors influencing individuals or households in the choice of settlement vary greatly due to both structural and individual factors. The “attractiveness pyramid” is central to this paper and refers to several factors influencing the attractiveness of a place (Vareide, et al., 2013). The thesis is summarized by saying that the Hålogaland region possesses potential for improvement in the utilization of opportunities, and reveals a knowledge gap within research concerning state employment in a regional context.

Innholdsfortegnelse

Forord	I
Sammendrag	II
Abstract	III
1. Introduksjon	1
<i>Brann- og redningsskolen</i>	2
<i>Oppbygging og struktur</i>	3
2. Bakgrunn	4
<i>Bachelor</i>	4
<i>CASE-område</i>	5
<i>Tjeldsund og Evenes kommune</i>	7
Tjeldsund kommune	8
<i>Brann- og redningsskolen</i>	8
3. Teoretisk rammeverk	10
<i>Sentralisering – storbyvekst og distriktspolitikk</i>	10
<i>Distriktspolitikk</i>	11
<i>Attraktivitet</i>	11
<i>Spillteori</i>	14
<i>Generalistkommuneprinsippet</i>	14
<i>Region</i>	15
Interkommunalt samarbeid	16
<i>Samordning og samstyring</i>	16
<i>Kontraktbasert planlegging og regionvekstavtaler</i>	17
4. Metode	19
<i>Case-studie</i>	19
<i>Avgrensning</i>	20
<i>Kvalitativ metode</i>	20
<i>Dokumentanalyse</i>	20
<i>Intervju</i>	21
<i>Feltsamtaler</i>	22
<i>Kritiske vurderinger</i>	22
5. Funn og analyse	24

<i>Del 1) Hvordan jobber fylkeskommunene Troms og Nordland med statlige utviklingsprosjekter som BRSK i Hålogalandsregionen?</i>	24
<i>Del 2) Hvilken vekt tillegger Hålogaland regionråd utbyggingen av Brann- og redningsskolen, og i hvor stor grad mener kommunene selv at dette samarbeidet fungerer?</i>	27
<i>Del 3) Hvordan forholder Brann- og redningsskolen seg til vertskommune og regionen? Finnes det noen former for samarbeid mellom fagskolen og vertskommunen, Hålogaland regionråd eller fylkeskommunen?</i>	29
<i>Del 4) I hvor stor grad ivaretar kommunenes plan- og styringsdokumenter statlige arbeidsplasser i lys av utbyggingen av Brann- og redningsskolen?</i>	30
Tjeldsund kommune.....	30
Evenes kommune	32
Harstad kommune	33
<i>Del 5) Hvordan forholder politikken seg til etableringen av fagskole på Fjelldal? Hvor stor oppmerksomhet får fagskolen fra de verts- og nabokommunene?.....</i>	33
Tjeldsund kommune.....	33
Kommunens andre politiske perspektiv:.....	35
Evenes kommune	36
Harstad kommune	38
<i>Del 6) Hvordan forholder planfaglig i vertskommune og nabokommune seg til etableringen av fagskole på Fjelldal?</i>	39
Tjeldsund kommune.....	39
Evenes kommune	40
6. Diskusjon	41
<i>1) Hvilke synergier er med på å skape vekst i Hålogalandsregionen med to fylkeskommuner, et regionråd og flere bostedskommuner ved etablering av flere statlige arbeidsplasser? ...</i>	<i>41</i>
Teoriens suksessfaktorer	45
<i>2) Hvilke former for samarbeid finnes mellom kommunene, regionrådet eller fylkeskommunene for å utløse synergieffekter av de statlige arbeidsplassene?</i>	<i>46</i>
Regionalt samarbeid.....	47
<i>3) Oppstår det noen form for konkurranse mellom kommunene?</i>	<i>49</i>
Motsatt konkurranse.....	50
7. Oppsummering	52
8. Referanseliste.....	53

Figurtabell:

Figur 1 - Oversiktsbilde over Hålogalandsregionen. Laget selv i ArcGIS Pro. Kilder:

«ADMIN_Fylkeslinje» hentet fra geodata_levende_atlas og

«Kommunegrenser_2022_lokal_featurelayer» hentet fra ka_gis..... 5

Figur 2 - Oversiktsbilde over bostedskommuner for ansatte ved BRSK, og deres lokasjon. Laget i

ArcGIS Pro. Kilder: «ADMIN_Fylkeslinje» hentet fra geodata_levende_atlas og

«Kommunegrenser_2022_lokal_featurelayer» hentet fra ka_gis..... 7

Figur 3 - Tjeldsund kommune, tettsteder – Norgeskart.no

Figur 4 - Evenes kommune, tettsteder – Norgeskart.no 8

Figur 5 - Attraktivitetspyramiden fra Telemarksforskning (Vareide, m. fl., 2013) 13

Figur 6 - Faktorer som påvirker attraktivitet til et sted (Vareide, m. fl., 2013, s.13). 13

Figur 7 - Tabell over samstyring i norsk lokalpolitikk (Røiseland & Vabo, 2016, s.28)..... 19

Figur 8 - Tabell over samstyring i norsk lokalpolitikk (Røiseland & Vabo, 2016, s.28)..... 26

Figur 9 - Utklipp fra utbyggers nettside, Campus Norge (Campus Norge) 44

1. Introduksjon

Sentraliseringen har hatt stor betydning for den regionale samfunnsutviklingen i Norge, som i resten av verden. De store byene blir større, på bekostning av distriktene ved at innbyggere og arbeidsplasser flyttes ut fra distriktene og til byene. Dette er et fenomen som har gjensidige virkninger på både økonomi og befolkning (Vareide, 2024, s.29). Det sentraliserende flyttemønsteret har konsekvenser for aldersfordelingen i distriktene og sentrale strøk, og forverrer de strukturelle forholdene for vekst i distriktene. Denne trenden har ført til negative konsekvenser for små kommuner og distrikter, og har gjort sentraliseringen til et vesentlig tema i dagens politiske debatt i spørsmålet om hvordan den kan bremses eller stoppes (Vareide, m. fl., 2018, s.28).

I en melding fra Stortinget (27, 2022-2023) understrekes viktigheten av statlige arbeidsplasser for distriktene. Statlig lokaliseringspolitikk har som mål å sikre jevn fordeling av statlige arbeidsplasser, noe som styrker lokal verdiskaping og attraktivitet for bosetting (Meld. St. 27, (2022-2023), s. 104). Regionale arbeidsmarkeder kan også bidra til å styrke rekrutteringsgrunnlaget for private og offentlige virksomheter. Distriktpolitikk er i stor grad knyttet til arbeidsplassskaping, og statlige virksomheter i distriktene spiller en viktig rolle i denne sammenhengen (Meld. St. 27, (2022-2023)).

For norske kommuner, spesielt i distriktene, er det avgjørende å ivareta næringslivet for å opprettholde vekst og befolkningsutvikling. Samarbeid mellom frivillig sektor, kommune og næringsliv er avgjørende for å skape bostedsattraktivitet (Vareide, 2024, s. 45). Retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplasser ble sist i 2022 revidert for å fremme jevn geografisk fordeling av tjenester og arbeidsplasser (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2022). Arbeidet med å tilrettelegge og ivareta mulighetene ved økte statlige arbeidsplasser, er imidlertid delt: Fylkeskommunen har et overordnet ansvar å skape helhetlig samfunnsutvikling i fylket, og kommunene har det lokale ansvaret selv. Hva som avgjør om nye arbeidstakere i statlige arbeidsplasser ønsker å flytte nær arbeidsplassen, kan påvirkes av flere individuelle og strukturelle faktorer.

Pendling og hjemmekontor eller fjernkontor er alternativet til bosetting nær arbeidsplassen. Bruk av digitale plattformer i jobbsammenheng og pendling blir mer og mer vanlig, og det oppstår en problematikk rundt dette spesielt til høyere utdannede jobber i Nord-Norge. Det er både strukturelle og individuelle faktorer som er med på å avgjøre hvor eller om en

husholdning eller et individ ønsker å flytte nærmere arbeidsplassen. Initiativet for å skape tilrettelegginger for tilflytting må imidlertid komme enten regionalt nivå, kommunalt nivå, private aktører eller de statlige virksomhetene selv. Mulighetene for å samarbeide på tvers mot et felles mål øker.

Bostedsattraktivitet spiller en sentral rolle i samspillet mellom arbeidssted og bosted.

Kommunene tar initiativ for å sikre attraktive tjenester og tilbud for å tiltrekke seg bosatte og konkurrere med byene (Vareide, 2024, s.168). Regional planlegging, til tross for utfordringer, har vist seg å være essensiell for samfunnsutviklingen og er en nøkkel for å oppnå regionale forbindelser, vekst og attraktivitet (Hofstad & Hanssen, 2015, s. 99). Det å få til samarbeid fremfor å konkurrere i regional samfunnsutvikling er vesentlig.

Brann- og redningsskolen

Norges første grunnutdanning på fagskolenivå for brann- og redningsvesenet ble 1.januar 2024 startet opp. Brann- og redningsskolen, som tidligere het *Norges Brannskole*, er lokalisert i Tjeldsund kommune, i Troms fylke. Skolen har de siste to årene hatt en økning i over 100 nye ansatte, og i full drift skal skolen årlig ta imot 160 fulltidsstudenter på fagskolenivå, i tillegg til 2500 kurselever årlig (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, u.å). Dette er en statlig virksomhet som nylig har hatt en stor utbygging som bringer med seg både muligheter og utfordringer for fylkeskommunene, verts- og nabokommuner og andre private aktører i regionen. Regionen står i samme tidsperiode fremfor flere store satsinger, både nå og i den nærmeste fremtid. Evenes militære flystasjon er betydelig utvidet, Hålogalandsveien E10 er under utbygging, samt flere mindre utviklinger. Regionen har hatt stor oppmerksomhet og står fortsatt fremfor flere store vekstfaktorer som har stor betydning for regionen.

Dette er en tematikk som jeg i 2022 belyste i en bacheloroppgave – *i hvor stor grad aktuelle bostedskommuner i regionen tilrettela for regionens utbygging av både Evenes flystasjon og Brann- og redningsskolen*. Denne bacheloroppgaven er bakgrunnen for tematikken i denne oppgaven. Denne masteroppgaven presenterer en analyse av regional planlegging og bosettingsutvikling i lys av etablering og utvidelse av en statlig virksomhet i en region bestående av to fylkeskommuner og flere aktuelle bostedskommuner. Etableringen gir kommunene et stort mulighetsrom og kan gjennom attraktive tiltak sikre vekst i lokalsamfunnet (Vareide, m. fl., 2013). Vareide (2024), Meld. St (27, 2022-2023) og Vareide (m. fl., 2013) viser til at statlige arbeidsplasser er svært verdifulle for kommuner i form av

attraktivitet og økt bosetting. Samtidig er det forsket lite på effektene på dette i regional sammenheng. Dette perspektivet opp mot utbyggingen av BRSK i Hålogalandsregion ble på bakgrunn av dette aktuell å undersøke.

Basert på dette, kan følgende forskningsspørsmål formuleres;

Hvordan ivaretar fylkeskommunene, Hålogaland regionråd og kommunene tilrettelegging for økt attraktivitet og bosetting som følge av statlige arbeidsplasser?

Problemstillingen omfatter Troms og Nordland fylkeskommune, Hålogaland regionråd, Tjeldsund, Evenes og Harstad kommune.

- 1) Hvilke synergier er med på å skape vekst i Hålogalandsregionen med to fylkeskommuner, et regionråd og flere bostedskommuner ved etablering av flere statlige arbeidsplasser?*
- 2) Hvilke former for samarbeid finnes mellom kommunene, regionrådet eller fylkeskommunene for å utløse synergieffekter av de statlige arbeidsplassene?*
- 3) Oppstår det noen form for konkurranse mellom kommunene?*

Oppbygging og struktur

Denne masteroppgaven presenterer en analyse av hvordan en region, sammensatt av ulike synergier og nivåer, håndterer lokale muligheter ved etablering av statlige arbeidsplasser. Den er avgrenset til å kun fokusere på Brann- og redningsskolens etablering. Bakgrunnen for dette er skolen unike art som skiller seg fra andre statlige arbeidsplasser.

I kapittel 1 presenteres bakgrunnsinformasjon, som belyser valg av tema og gir en forståelse av regionens geografi og synergier. Kapittel 2 introduserer et teoretisk rammeverk som gir en overordnet struktur for oppgaven. Oppgavens kvalitative forskningsmetode presenteres i kapittel 3. Videre presenteres oppgavens funn som analyseres i seks deler, med sikte på å gi en helhetlig fremstilling av resultatene. I kapittel 5 drøftes funnene, teoretiske perspektiver, tidligere forskning og andre relevante eksempler. Avslutningsvis oppsummeres oppgaven i en konklusjon.

2. Bakgrunn

Denne delen av oppgaven skal gi en introduksjon av bakgrunn for oppgavens tematikk og problemstilling, og en geografisk og demografisk orientering av Hålogalandsregionen. En kort intro av Brann- og redningsskolen kommer i denne delen. Dette er for å gi en bedre forståelse av sentrale elementer til videre lesing.

Bachelor

I 2022 skrev jeg en bacheloroppgave i Samfunnsplanlegging- og kulturforståelse ved UiT, som la til grunn en analyse av lignende tematikk. Bacheloroppgaven undersøkte i hvor stor grad de ulike kommunene i Hålogalandsregionen la til rette for økt bosetting - som følge av større statlige etableringer i regionens geografiske midtpunkt. Jeg så dette i lys av både Evenes flystasjon og Brann- og redningsskole som begge skulle utvides og bygges ut gjennom tildeling av betydelige statlige midler i samme tidsperiode 2022-2024.

I oppgaven gjorde jeg en dokumentanalyse og sammenlignet hvordan de fire aktuelle bosteds- og vertskommunene tilrettela for bosetting som følge av økt sysselsetting gjennom disse statlige etableringene. Kommunene ligger i er en fungerende region med mange påvirkende faktorer, og gjør det ekstra spennende å undersøke i et planleggingsperspektiv. Oppgaven var spennende å jobbe med, men oppgaven bar preg av at den var lent fremad i sin tid og at etableringene kun var i startfasen da jeg skrev oppgaven. Jeg gjorde imidlertid flere interessante funn, som at kommunene ikke hadde iverksatt store tiltak. Det var heller ikke tydelig om de hadde samarbeid på tvers i regionen. Arbeidet ga mersmak og en masteroppgave gir muligheten til å dykke enda dypere inn i et fenomen og gjøre en utvidet forskning.

To år senere bydde muligheten seg, og det har vært spennende å undersøke hvordan regionen har ivaretatt mulighetene dels i etterkant av disse statlige etableringene. Jeg har også fått muligheten til å gjøre intervju for et dypere studie. Jeg har valgt å kun bruke utvidelse og etableringen av Brann- og redningsskole som case i denne oppgaven. Det kan begrunnes i flere årsaker, blant annet at nye ansatte ved fagskolen krever en smal og spisset faglig kompetanse, i tillegg til at dette er en arbeidsplass stasjonert på kun ett sted i hele Norge og gir en arbeidshverdag som er basert på undervisning og tilstedeværelse. Dette er en arbeidsplass man gjerne blir værende i og kanskje bruker hele sin arbeidskarriere i, sammenlignet med forsvaret hvor man har større faglig bredde, og stadig bytter militærleir ettersom man rykker opp i rangsystemet. Som ansatt i forsvaret får man stadig nye

utfordringer, posisjoner eller arbeidssted å forholde seg til. Det er en arbeidsplass ansatte normalt ikke blir på en fast arbeidsplass gjennom hele karrieren, altså en mindre stasjonær yrkesstilling, sammenlignet med en fagskolelærer på Brann- og Regningsskolen.

CASE-område

Figur 1 - Oversiktsbilde over Hålogalandsregionen. Laget selv i ArcGIS Pro, hentet kartdata fra geodata_levende_atlas og ka_gis.

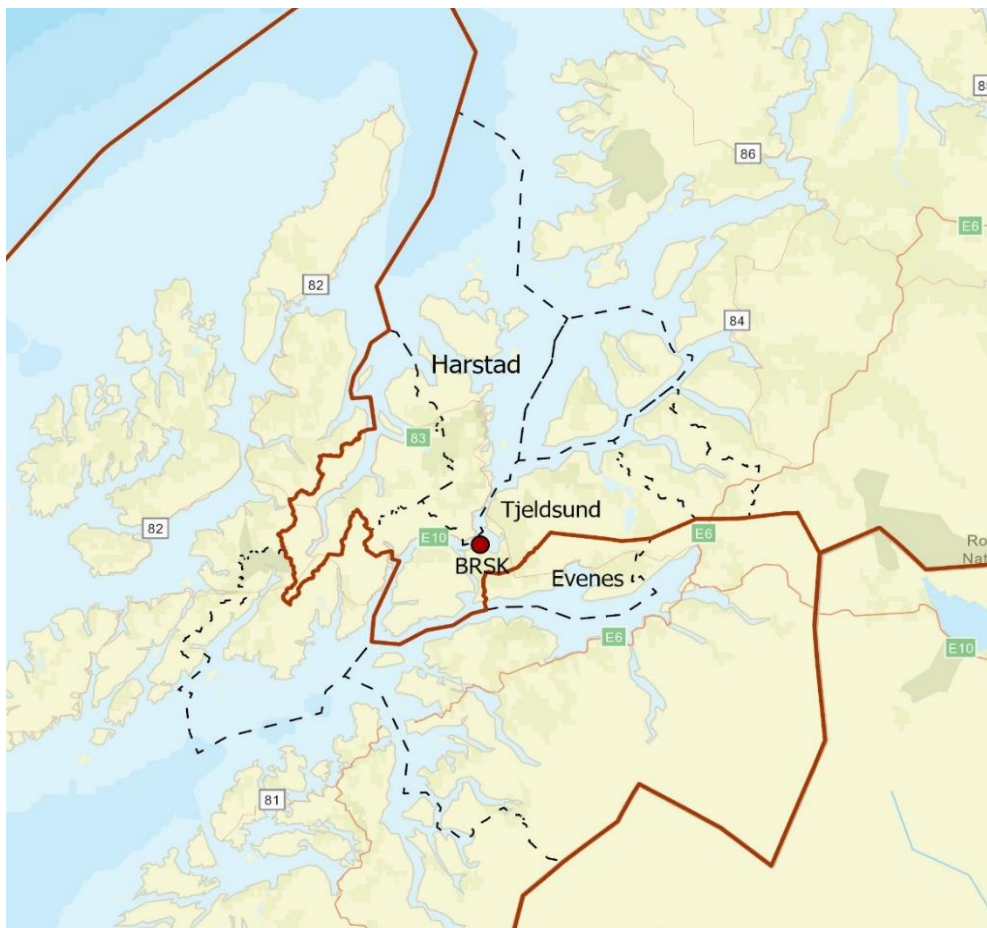
Navnet på regionen «Hålogaland» er en regional inndeling som kommer fra gammelt av (Hålogalandsrådet, u.å A). Det er ikke et navn som brukes i det daglige, men regionens interkommunale samarbeid har tatt navnet – Hålogaland regionråd.

Hålogaland regionråd utgjør et samarbeid av åtte kommuner i regionen som har mye med hverandre å gjøre. Dette er et interkommunalt politisk samarbeid, bestående av kommunene; Gratangen, Lødingen, Ibestad, Kvæfjord, Narvik, Evenes, Tjeldsund og Harstad (Hålogalandsrådet, u.å. B). Harstad og Narvik er regionens byer med større tilbud av tjenester og tilbud, som for eksempel handel, kultur, universitet og sykehus. Regionen er unik ved at fylkesgrensen til Nordland og Troms grenses tilnærmet i regionens geografiske midtpunkt.

Tjeldsund og Evenes er to mindre kommuner som ligger midt mellom Harstad og Narvik, og ligger i hver sin ytterkant av Troms og Nordland fylkeskommune.

Harstad og Narvik deles inn i to ulike bo- og arbeidsregioner med tilhørende mindre kommuner rundt, ifølge en rapport fra Transportøkonomisk institutt fra 2020 (Gundersen, m. fl., 2019). Her kommer det frem at inndelingen til NIBIR gjort i 2013 av bo- og arbeidsmarkedsregioner fortsatt er gjeldende i dag. Harstad-regionen består av Harstad, Kvæfjord, Tjeldsund og Evenes. Narvik-regionen består etter en inndeling fra 2020, av Narvik, Ballangen og deler av Tysfjord (Gundersen, m. fl., 2019, s.95). Dette er kommuner sør for Narvik, i Nordland fylke. Narviks fungerende og praktiske forhold til både Evenes og Gratangen mener Narvik selv at ikke kommer godt nok fram i rapportens inndeling. Narvik mener at det er en rekke andre faktorer som bidrar til i arbeidet om å oppnå en funksjonell integrasjon og best mulig fungerende bo- og arbeidsmarkedsregion, og derfor må inkludere Evenes og Gratangen i Narvik-region (Gundersen, m. fl., 2019, s 96).

På grunn av regionens geografi, er både Harstad, Tjeldsund, Evenes og Narvik mulige bostedskommuner for regionens statlige arbeidsplasser. Brann- og redningsskolen (BRSK) som ligger på Fjelldal i Tjeldsund kommune, er Narvik ikke like aktuell bostedskommune som Harstad. Google maps viser at Fjelldal ligger 45 kilometer pendling fra Harstad, og 70 kilometer fra Narvik. Dette gjør Harstad, i tillegg til Tjeldsund og Evenes kommune til aktuelle bostedskommune for nyansatte og elever ved Brann- og redningsskolen. Bildet under viser hvor lokasjon av BRSK på Fjelldal er, og nærmere oversikt over de tre aktuelle bostedskommunene.

Figur 2 - Oversiktsbilde over bostedskommuner for ansatte ved BRSK, og deres lokasjon. Laget selv i ArcGIS Pro, hentet kartdata fra geodata_levende_atlas og ka_gis.

Tjeldsund og Evenes kommune

Tjeldsund kommune er vertskommune for Brann- og redningsskolen. Kommunen består av 4281 innbyggere (Statistisk sentralbyrå, u.å B). Evenes kommune er den minste nabokommunen og har 1330 innbyggere (Statistisk sentralbyrå, u.å A). De er begge to mindre distriktskommuner i Nord-Norge, og begge kommunene har ifølge SSB en svak befolkningsvekst innen 2050 med ca. 15 innbyggere i pluss. Kommunene har noe spredt bebyggelse, med flere mindre tettsteder. Kartene under viser hvor tett de små kommunene ligger hverandre, og markert ut hvor de ulike tettstedene i kommunene ligger, markert med uthevet sirkel. Evenskjer i Tjeldsund kommune, og Bogen i Evenes kommune.

Figur 3 - Tjeldsund kommune, tettsteder – Norgeskart.no Figur 4 - Evenes kommune, tettsteder – Norgeskart.no

Tjeldsund kommune

Kommunen har store geografiske avstander og flere mindre lokalsamfunn. Ifølge kommunefakta på SSB, er det kun 36% som bor i tettsted (Statistisk sentralbyrå, u.å B). Før 1.januar 2020 bestod dagnes Tjeldsund kommune av Skånland og Tjeldsund kommune. Kommunen opplevde i etterkant av kommunesammenslåingen flere mediasaker og et omdømme som de den dag i dag fortsatt jobber med. I 2023 havnet kommunen på ROBEK-listen. Dette registeret består av kommuner og fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse eller som ikke har vedtatt lovpålagte oppgaver. Det er oppgaver som vedtatt økonomiplan, årsbudsjett eller årsregnskap innenfor de fristene som gjelder (Tjeldsund kommune, 2023, s. 14).

Hålogalandsregionen som helhet står overfor flere store satsninger og etableringer i tidsperioden 2022-2028. Evenes flystasjon ble i samme periode som Brann- og redningsskolen tildelt betydelige midler for utbygging, og Hålogalandsveien E10 som omtales som Nord-Norges største samferdselsprosjekt bygges ut i perioden 2023-2028 (Statens vegvesen, 2023).

Brann- og redningsskolen

Brann- og redningsskolen er underlagt Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, u.å). I januar 2024 ble skolen utvidet med en toårig grunnutdanning på fagskolenivå for det norske brann- og redningsvesen. Dette er Norges første nasjonale fagskoleutdanning for brann- og redningspersonell som skal

sikre at grunnutdanningen av heltidsansatte blir en del av det ordinære skolesystemet (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, u.å).

Det norske Brann- og redningsvesen bygger på prinsippet om desentralisert lokalkunnskap og kort responstid (Ly, m. fl. 2023, s.17). Det er viktig for beredskapen at samfunnet vi lever i er best mulig rustet for fremtiden og andre konsekvenser klimaendringene kan føre til. Kunnskap om utfordringsbildet og hvordan brann- og redningsvesenet kan tilpasse seg og levere de tjenestene samfunnet trenger, krever blant annet kunnskap om utfordringsbildet (Ly, m. fl. 2023, s.17).

Fagskolen er en åpen utdanning som alle kan søke seg til, i motsetning til den tungroddede ordningen slik den var før fagskolens oppstart. Ordningen er slik at man søker på ledige stillinger hos brannvesen eller lignende, før man etter opplæring i lokal praksis blir sendt på kurs på Brann- og redningsskolen på Fjelldal (Utdanning, 2023). Det nye utdanningsløpet skal gi heltidsansatte nødvendig kompetanse til å kunne håndtere utfordringene og risikobildet i fremtiden. Vi går inn i en usikker fremtid med mer ekstremvær, nye energiformer, en aldrende befolkning og andre ulike samfunnsendringer (Ly, m. fl., 2023, s.66).

Arbeidet med å kartlegge behovet for en skoleutdanning, og vedtak for å etablere en slik fagutdanning startet opp allerede tidlig på 2000-tallet. Etablering av skolen ble vedtatt i 2015 (Bøifot, 2019). Det var i starten uklart hvor lokasjon til den utdanningsløpet skulle bli lokalisert, blant annet med ønsker om å etablere skolen nærmere hovedkontoret til DSB i Tønsberg, men ble til slutt vedtatt å bli en utvidelse Brannskolen på Fjelldal i Tjeldsund kommune. Tidligere *Norges Brannskole* var fungerende kurs- og opplæringskole som har vært lokalisert på Fjelldal siden 1994 (Hansen, 2024). Etablering og utbygging av Brann- og redningsskolen (BRSK) startet i 2022, og 1.januar 2024 ble skolen åpnet. Utvidelsen har per dags dato gitt en betydelig økning i 40 til 120 årsverk, og de skal ha opp mot 160 ansatte. I full drift vil BRSK ta imot 160 fulltidselever i året, i tillegg til om lag 2500 kurselever (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, u.å).

3. Teoretisk rammeverk

For å forstå hvordan jeg skal svare på problemstillingen opp mot casen i denne oppgaven, presenteres det i dette kapittelet et utvalg relevante teorier som skal bidra til å forstå forskningsspørsmålet og analysene senere i oppgaven.

Sentralisering – storbyvekst og distriktspolitikk

Sentraliseringen har over flere tiår påvirket store og små kommuner i Norge som i resten av verden. Utviklingen har ført til at store kommuner blir større på bekostning av de små kommunene (Brandtzæg, m. fl., 2019). Små kommuner har stått og står fortsatt fremfor utfordringer som reduksjon i folketall, samt betydelige utfordringer med å skaffe tilstrekkelig med kompetanse. Samfunnsutviklingen har blitt preget og ført til endringer i levesett og velferd, som følge av sentraliseringen. Dette gjelder i Norge som i resten av verden. Drivkrefter bak sentraliseringen har sammenheng med økt internasjonal konkurranse, teknologiutvikling og globalisering (Brandtzæg, m. fl., 2019, s.31).

Små distriktskommuner, som allerede er små og har sårbare fagmiljø, opplever det derfor ekstra krevende å tilpasse tilbudene til en aldrende og synkende befolkning. Sentraliseringen har vært en tematikk som har stått på dagsorden i lang tid. I en eldre, men fortsatt dagsaktuell artikkel fra SSB, belyses flere positive attributter både fra landsbygda og byene (Langørgen, 2007). Her trekkes det blant annet frem individuelle årsaker til hvor folk velger å bosette seg. Tabellen under viser flere positive attributter ved både landsbygda og byer.

<i>Positive attributter knyttet til landsbygda</i>	<i>Positive attributter knyttet til byen</i>
<ul style="list-style-type: none">• Bedre tilgang til uberørt natur, friluftsliv, jakt og fiske• Lavere kriminalitet• Tryggere oppvekstvilkår for barn• «alle kjenner alle»• Nærhet og større muligheter til å påvirke beslutninger• Mindre forurensning og trafikkstøy• Lave boligpriser	<ul style="list-style-type: none">• Bedre tilgang til relevante jobber og høyere karrieremuligheter• Høyere lønnsnivå• Større fagmiljø og utdanningstilbud• Større utvalg av butikker, tjenester, kafeer, restauranter og utesteder• Bedre kulturtilbud• Kollektive tjenester og transport• Lettere å finne sosiale miljøer,• «være der det skjer»

Figur 5 - positive attributter til landsbygda og byen (Langørgen, 2007).

Fødselsoverskudd, økonomisk effektivitet, høyt utdannede arbeidsplasser og økt produktivitet er ringvirkninger i byene som har kommet med storbyvekst og sentraliseringen (Vareide, 2024, s. 14). Store byer med tett befolkning og økonomisk effektivitet, fører også med seg økt produktivitet som følge av et raskere og tettere samfunn. Arbeidsplasser blir skapt og videreført på denne måten, med lettere tilgang til jobber, effektivitet og bedre lønn. Distriktpolitikken kom i etterkrigstiden som et virkemiddel for å bremse sentraliseringen og sørge for at små kommuner og distrikter ikke blir helt forlatt. Det er flere faktorer som har betydning for distriktpolitikken, og det er sentralt for politikken å se både sentralitet, flytting og arbeidsplassvekst i sammenheng. (Vareide, 2024, s.38)

Distriktpolitikk

Statlige virkemidler som å etablere arbeidsplasser i distriktet, kan bidra til å skape ringvirkninger til det lokale samfunnet. Arbeidsplasser i offentlig sektor åpner opp for tilflytting og befolkningsvekst, på lik måte som arbeidsplassveksten i næringslivet (Vareide, 2024, s.168). Det er imidlertid i stor grad opp til kommunene selv å påvirke sin egen vekst knyttet til statlige arbeidsplasser. Mange kommuner jobber aktivt for å skape befolkningsvekst som følge av nye statlige arbeidsplasser. Det er flere prosesser som foregår samtidig, både kommunen, regionen og private samfunnsaktører står ansvarlig for å iverksette tiltak for å sikre denne veksten selv. For entreprenører åpner det seg muligheter for å satse på å bygge nye boliger, og kommunen bør iverksette attraktive tiltak som skaper vekst i lokalbefolkningen. Statlige virksomheter i distriktene vil kunne bidra til flere arbeidsplasser som igjen vil kunne gi unike muligheter for den lokale samfunnsutviklingen.

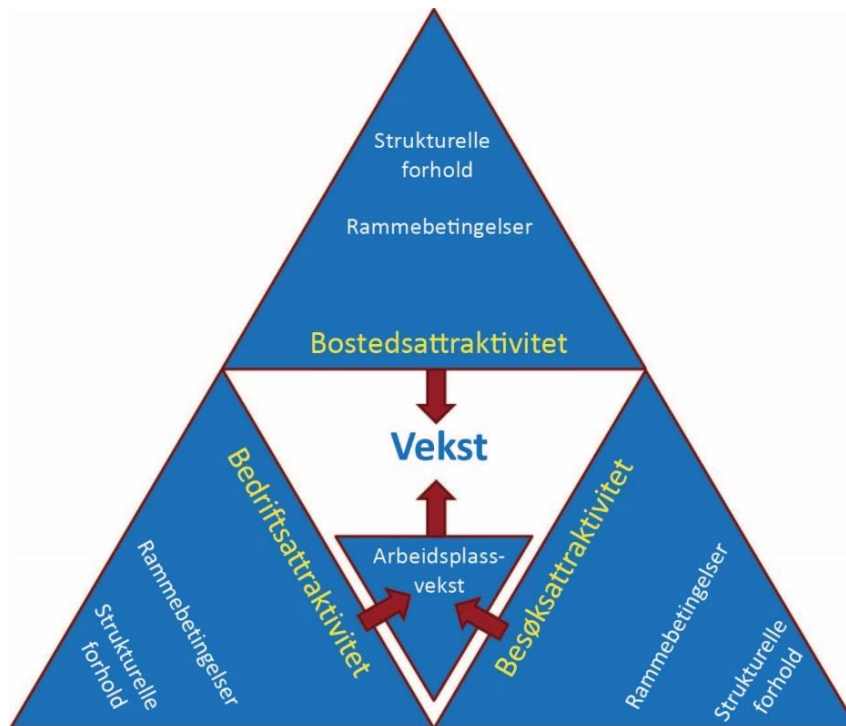
Attraktivitet

Attraktivitet kan ses i lys av flere forhold. Telemarksforskning definerer attraktivitetsbegrepet slik: «Attraktivitet er et steds tiltrekningskraft for bedrifter, besøkende og bosetting utover det som kan forventes ut fra strukturelle forhold» (Vareide, 2016, s.5). Strukturelle forhold er faktorer på stedet som har bekreftet effekt på næringsutvikling eller flytting, som stedene selv i liten grad kan påvirke selv direkte. Dette er eksempelvis statlige arbeidsplasser. Valg av arbeidssted og bosted påvirkes også av individuelle faktorer. Det er stor valgfrihet og boligpreferansene varierer ut fra de ulike samfunnsgruppene, enten det er enkeltpersoner eller husholdninger. Barnefamilier har eksempelvis andre preferanser og ønsker enn unge voksne.

For å få til tilrettelegging av eneboligtomter for barnefamilier og eneboliger av etterspørsel, er kommunenes aktive rolle i regulering og opparbeiding av tomter viktig (Ruud, m. fl., 2014, s.23). For noen barnefamilier er det også avgjørende at det finnes barnehage- og skoletilbud i nærheten av boligområdene.

Distriktpolitikken har bidratt til økt satsning på attraktivitet, samtidig som det ses i sammenheng med økende tiltro til at lokalsamfunnet selv bidrar til å påvirke egen vekst (Vareide, m. fl., 2013, s.6). Samtidig fremheves kommunen å være «*av de mest sentrale aktørene, om ikke den mest sentrale, som skal mobilisere befolkning og næringsliv for å nå en ønsket utvikling*» (Vareide, m. fl., 2013, s.6). Begrepet attraktivitet blir gjennom den statlige satsingen knyttet til en målsetting om å styrke bosetting i distriktene (Vareide, m. fl., 2013, s.6). Et sentralt mål for attraktivitetssatsingen er positiv flyttebalanse i distriktene, eller redusert negativ flyttebalanse. Flyttebalanse er tett knyttet til attraktivitet, samt bosetting og næringsliv.

Telemarksforskning har i sammenheng med samfunnsutviklingen utviklet «*programteori for attraktivitet*». Denne modellen er utviklet for å forstå hvordan og hvorfor lokal samfunnsutvikling henger sammen med befolkningsvekst, gjennom «*et sett spesifikke og grunngitte antagelser om hvordan noe fungerer for noen i en gitt årsakssammenheng; med andre ord hvorfor det fungerer*» (Vareide, m. fl., 2013, s.5). Dette kan svares på gjennom de tre stedlige dimensjonene; attraktivitet for næringsliv, attraktivitet for bosetting og attraktivitet for besøkende (Vareide, m. fl., 2013, s. 6). Bostedsattraktivitet får mest oppmerksomhet i denne oppgaven, og noe bedriftsattraktivitet. Arbeidsplassene er statlig etablert og besøkende kan antas å bli dekt gjennom elever og deres familier. Likevel er det flere faktorer ved bedriftsattraktivitet som er høyst aktuell for vertskommunen. Sammenhengen med disse tre stedlige dimensjonene er utviklet av Telemarksforskning gjennom modellen som er kalt Attraktivitetspyramiden (Vareide, m. fl., 2013, s. 6).

Figur 6 - Attraktivitetspyramiden fra Telemarksforskning (Vareide, m. fl. 2013)

Attraktivitetspyramiden viser steder kan være attraktive på og som forklarer steders utvikling. Modellen viser hvordan besøksattraktivitet og bedriftsattraktivitet virker inn på arbeidsplassvekst, som sammen med bostedsattraktivitet påvirker befolkningsveksten på stedet. Arbeidsplassvekst i offentlig sektor har samme effekt og betydning som arbeidsplassvekst i næringslivet (Vareide, 2024, s.168). Bostedsattraktiviteten er sentral og viktig både for rekruttering og lokalsamfunnet. Tabellen under viser en liste med spesifisering av faktorer som påvirker et steds attraktivitet (figur 6).

	<i>Bedrift</i>	<i>Besøk</i>	<i>Bosted</i>
Omdømme	Omdømme som sted å drive næringsliv	Omdømme som sted å besøke	Omdømme som sted å bo
Areal og bygninger	Næringsarealer Lokaler Næringshager	Areal til hytter Eksisterende hytter Overnattingskapasitet	Tomteareal Boliger Tilgjengelighet
Fasiliteter	Tilgang til forretnings tjenester Servicenivå i kommunen FoU og kompetanseinstitusjoner Tilgang på kompetent arbeidskraft	Naturherligheter Tilrettelegging friluftsliv Kulturtilbud Sport og fritidstilbud	Kommunens tjenester, barnehage, skole, etc. Naturherligheter Tilrettelegging friluftsliv Kulturtilbud Sport og fritidstilbud
Identitet og stedlig kultur	Nettverk mellom bedrifter Klynger Innovasjonsklima Samarbeid mellom næringsliv og kommune	Gjestfrihet Serviceholdning Samarbeid mellom besøksnæringene Destinasjonsutvikling	Lokal identitet Gjestfrihet Toleranse Samarbeidsånd Utviklingskultur

Figur 7 - Faktorer som påvirker attraktivitet til et sted (Vareide, m. fl., 2013, s.13)

Dette er alle faktorer som kan forklare hvorfor et sted evner å påvirke sin egen vekst, som samtidig henger sammen med hverandre i de tre attraktivitetsdimensjonene. Kolonnen med bostedsfaktorer er markert ut av relevans for oppgaven.

Spillteori

Den sosiologiske spillteorien bringer et relevant perspektiv for Hålogalandsregionen. Regionen har flere aktuelle bostedskommuner for nye arbeidstakere ved Brann- og redningsskolen. Spillteoriens utgangspunkt handler om egen maksimal nytte, samtidig som de er klar over at de står i samme situasjon som de andre spillerne og at deres beslutninger vil påvirke eget utfall (Aakvaag, 2008, s.111). Et «spill» har en løsning når en dominant strategi er etablert og flere likevektspunkter, men at alle spillerne foretrekker det samme likevektspunktet. Hovedpoenget er altså å skape en dominant strategi som er den beste for egen nytte, uavhengig av hvordan motparten velger å spille. Et likevektspunkt er situasjonen der ingen av spillerne har grunn til å endre deres strategi når de får vite de andre spillernes utvalgte strategi (Aakvaag, 2008, s.111).

Teoriens styrke er at alle står fritt til å velge mellom et visst antall strategier og at hver spiller velger helt uavhengig av hverandre. Bostedskommunene står selv helt fritt til å iverksette tiltak og tilrettelegginger for nye ansatte i regionen. Samtidig vil attraktive bo- og tjenestetilbud kunne skape negative virkninger for de andre kommunene i regionen, og det oppstår en form for spill. Spillet konkurrerer om hvilke kommuner som klarer å trekke til seg flest bosatte. De største kommunene kan tenkes at har naturlige fordeler og mange ønsker å bo i store byer, men det er også en stor andel som ønsker å bo mindre sentralt. Slike valg vil i stor grad kunne påvirkes av kommunenes grad av tilrettelegging for nye husholdninger og individer (Aakvaag, 2008, s.112).

Generalistkommuneprinsippet

Sammenlignet med andre skandinaviske land kjennetegnes Norge for å ha en desentralisert velferdsstat. Norge har et betydelig ansvar for offentlig tjenesteyting og samfunnsutvikling lagt på lokalt nivå, som kalles et generalistkommunesystem. Generalistkommuneprinsippet innebærer at alle norske kommuner, uavhengig av størrelse eller antall innbyggere skal tilby og utføre de samme tjenestene og oppgavene. Prinsippet i Norge er at alle innbyggere skal få tilgang til de samme tjenestene (Blåka, m. fl., 2023, s.18). Det finnes ingen juridiske skiller

mellom mindre og større kommuner. Samtidig står det lokale selvstyret sterkt og kommunene har vide muligheter til å utforme virksomhetene på hver sine måter. Prisnivået på gebyrer for tjenester vil variere fra kommune til kommune, det samme gjør «kommuneskatten».

Kommuneskatten er den største inntektskilden til kommunene, og dette varierer med stor forskjell mellom kommuner med høy og lav skatteinnkreving. Dette pekes på som en av de største forskjellene i kvalitet og omfang på kommunenes tjenestetilbud (Blåka, m. fl., 2023, s.19).

Materielle strukturer som infrastruktur, bolig- og næringsområder, og by- og tettsteder, viser seg ofte å overskride kommunegrenser i samhandlingen med hverdagspraksis som pendling og hverdagsaktiviteter. Dette kommer frem i en studie gjort av norske byregioner. Studien viser en økning i interkommunale samarbeid for å løse oppgaver på lokalt nivå (Blåka, m. fl., 2023, s.20). Det er kjent at norske kommuner har fått økt ansvar med stadig flere og mer komplekse oppgaver som krever økt kompetanse og ressurser. Mindre kommuner har ikke lik befolkningsvekst som større kommuner, og dette fører til at mindre kommuner blir mindre og storkommunene blir større (Blåka, m. fl., 2023, s.21). Interkommunale samarbeid er derfor viktig for mindre kommuner og det har vist seg at dette kan bidra til at små kommuner kan tilby flere og bedre kommunale tjenester. Interkommunale samarbeid kan bidra til å gjøre kommunene bedre rustet til å ivareta sitt ansvar og roller med tilstrekkelig kapasitet og kompetanse (Blåka, m. fl., 2023, s.22).

Region

En region oppfattes som et geografisk definert område av en viss størrelse. Begrepet region brukes både om enheter som er større enn kommunene og enheter både mindre og større enn fylkeskommuner (Hanssen, m. fl., 2018, s.152). En region kan defineres som et geografisk avgrenset område med en eller annen form for indre enhet som skiller det fra geografiske områder rundt. Regioner er ulike og kjennetegnes gjennom teorien i tre hovedskiller mellom funksjonelle, administrative og perseptuelle regioner (Gundersen & Jukvam, 2013).

Funksjonelle regioner kjennetegnes ved en viss funksjon, aktivitet eller virksomhet. En bo- og arbeidsmarkedsregion (BA-region) er en funksjonell region. Gjennom inndelingen av BA-regioner forsøker man å beskrive hvordan regioner fungerer som egne økonomiske enheter gjennom forholdet mellom arbeidssted og bosted (Gundersen, m. fl., 2019, s. 1.).

Utgangspunktet for BA-regioner forstås som; «*en region med felles markeder for arbeidskraft*

og arbeidsplasser, der innbyggerne ikke trenger å flytte eller bruke vesentlig tid på å reise for å arbeide» (Gundersen, m. fl., 2019, s.1). Reisetid og pendlingsnivå mellom arbeidssted og bosted er avgjørende for hvordan funksjonell integrasjon måles. Funksjonelle regioner er i praksis uavhengig av administrative grenser, og inndeles uten hensyn til verken sentralitet eller distriktsutfordringer og uavhengig av soner. Hovedkriteriet for inndelingen av slike regioner holder seg til funksjonell integrasjon (Gundersen, m. fl., 2019, s.I).

Interkommunalt samarbeid

Plan- og bygningslovens kapittel 9 har bestemmelser for interkommunalt plansamarbeid. Det er et regionalt planverktøy som kommunene kan benytte seg av hvis de anser det nødvendig å samordne planleggingen på tvers av kommunegrensene, jf. PBL. § 9-1. (Holt & Winge, s. 100). Ifølge forarbeidene til loven er interkommunale planer ment å tas i bruk i tilfeller der det i liten grad er tilknyttet konflikter til planarbeidet, og som et alternativ til regionale planer. Departementet kan også dersom det anses nødvendig ivareta viktige regionale og nasjonale hensyn og oppgaver, jf. § 9-1 tredje ledd (Holt & Winge, s. 100). Loven gir kommunene stor frihet til å selv organisere samarbeidet på den måten de selv mener er hensiktsmessig (Harvold & Stokstad, 2015, s.9). Samtidig blir det tydelig hvilke motsetninger og interesser som blir gjeldende når samarbeidet er inngått. Dette gir loven bestemmelser på slik at planarbeidet ikke kjører seg fast og som skal gjøre det mulig å løse uenighet mellom kommunene (Harvold & Stokstad, 2015, s.9).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet kom i 2018 med en rapport som definerer et regionråd som; “Et generelt samarbeidsorgan mellom kommuner som har som formål å ivareta kommunenes felles utfordringer og interesser overfor omverden” (Vinsand, 2018, s.4). Et regionråd fungerer som et vedtektsfestet organ ledet av et politisk styre og som er operativ i sin virksomhet. Loven legger flere kriterier for dannelsen av et slikt organ, og blant annet at det må være et politisk samarbeidsorgan. Et eksempel på dette er Hålogaland regionråd. I dette rådet sitter ordførerne og et arbeidsutvalg i de ulike kommunene en operativ funksjon og må delta med deres stemmerett (Vinsand, 2018, s. 4).

Samordning og samstyring

Samordning står like sterkt i dag som det har gjort i plan- og bygningsloven helt tilbake til 1965. Dette også etter nyere teoretiske perspektiver på planlegging og samordning

(Aarsæther, m. fl., 2018, s.49). Begrepet samordning framgår i PBL. 2008 §3-1 andre ledd slik: «Planlegging skal fremme helhet ved at sektorer, oppgaver og interesser i et område ses i sammenheng gjennom samordning og samarbeid om oppgaveløsning ...» (PBL. §3-1). Denne formuleringen inneholder flere viktige utgangspunkter og ambisjoner. Begrepet «helhet» retter oppmerksomheten mot overordnede samfunnspolitiske mål og viser til en helhetlig samordning som noe mer enn å skape kompromisser og prioriterte samfunnsmessige behov og hensyn (Aarsæther, m. fl., 2018, s.49).

Når det skal tas hensyn til aktor- og interesse mangfold er samstyring en krevende oppgave. Paragraf 3-1 legger videre vekt på aktørmangfoldet av offentlige, frivillige og private, så vel som forholdet mellom styringsnivåene.

Governance er et begrep som stadig har blitt mer kjent i akademia og er grunnlaget for partnerskap gjennom kontrakter og avtaler. Governance, eller samstyring på norsk, omhandler styring i partnerskap mellom uavhengige aktører i et framforhandlet interessefellesskap, og er en form for avtalebasert styring (Higdem, 2009, s.113). Røiseland og Vabo definerer samstyring slik: «den ikke-hierarkiske prosessen hvorved offentlige og private aktører og ressurser koordineres og gis felles retning og mening» (Røiseland & Vabo, 2016, s. 21).

En annen tilnærming er New Public Management (NPM), som oversettes til styring av samstyring. Det handler om å gi samarbeidet en retning eller styring, på en slik måte som opprettholder den oppnådde fordelene ved delegering og desentralisering (Røiseland & Vabo, 2016, s. 56). Det knyttes imidlertid styringsmessige utfordringer til NPM, og peker blant annet på at direkte politisk styring er ineffektivt (Røiseland & Vabo, 2016, s. 57).

Effektiviteten vil øke dersom den politiske styringen blir mindre, mer indirekte. Det finnes en rekke former for styring innen NPM, men det som er relevant for denne oppgaven er at tiltak for å styre styringen kan være et virkemiddel for å oppnå det resultatet man ønsker i en samstyring. Etablering av prioriteringer, med målsettinger og forventninger kan være en form for å styre samstyringen på en enkel måte (Røiseland & Vabo, 2016, s. 57).

Kontraktsbasert planlegging og regionvekstavtaler

Det finnes mange forskjellige former for virkemiddel for samarbeid på tvers av nivå og sektorer. Et eksempel på slike virkemiddel er partnerskapsavtaler. Partnerskapsavtaler er på regionalt nivå blitt utviklet som et instrument for å bringe sammen offentlige og private parter i arbeid med regional utvikling. Et statsråd for planlegging forklarte det så enkelt som:

«Regional utvikling er politikk, arbeidsmåten er partnerskap, og verktøyet er planlegging» (Higdem & Hagen, 2018, s.101). Partnerskap brukes for å mobilisere ulike aktører og deres materielle og immaterielle ressurser, slik som beslutninger, kompetanse og penger. Dette skjer i et organisert og forpliktende samarbeid rundt ulike oppgaver knyttet til regional planlegging. Regional planlegging vil gjennom dette instrumentet befinne seg mellom to måter å styre på, den hierarkiske logikken og samstyring som likeverdige parter (Higdem & Hagen, 2018, s.101).

Regionvekstavtaler er et annet virkemiddel for å styrke samhandling og dialog mellom regionene og fylkeskommunen, på viktige områder i samfunnsutviklingen. Nordland fylkeskommune ble i 2021 med i et pilotprosjekt på regionvekstavtaler for fylkets regioner og regionråd (Jønsberg, 2024). Kommunal- og distriktsdepartementet har invitert til dette pilotprosjektet, som et nytt virkemiddel i regionalpolitikken. Avtalen er knyttet politisk samarbeid, og skal basere seg på felles kunnskapsgrunnlag, samt bidra til styrket samordning mellom fylkeskommunen og regionene. Avtalen har som hensikt å følge rullering av kommunal og regional planstrategi, og gjelder fra 2021-2024.

Tromsvekstavtalene det samme verktøyet og nå under utvikling Troms fylkeskommune. Arbeidet startet opp i januar 2024 og er fortsatt i startfasen. Dette verktøyet skal bidra til å jobbe systematisk fra fylkeskommunen og ned til enkelte innsatsområder i regionene. Avtalen er i hovedsak knyttet til politisk samarbeid, og ikke å anse som verken økonomisk eller juridisk bindende. Disse regionvekstavtalene skal bidra til bedre samarbeid mellom sektorer, øke forutsigbarhet for regional utvikling, og bygge på felles kunnskapsgrunnlag. Avtalen er gjeldende for 4 år, og skal i hovedsak følge rullering av kommunal og regional planstrategi. Det skal på politisk nivå gjennomføres 2 årlige drøftingsmøter mellom fylkesrådet og interkommunale politiske råd, som gjennomføres på våren og høsten (Jønsberg, 2024).

Samstyring som en ikke-hierarkisk og målrettet aktivitet krever organiserte former gjennom regler og rammer, for å gi en effekt. Røiseland og Vabo (2016, s. 27-28) viser dette gjennom figuren under, som skiller mellom hvordan samstyring involverer kun et eller flere nivåer, og hvordan samstyring utspiller seg på ulike nivåer. Modellens type 4 er et eksempel på regionvekstavtaler, hvor aktører fra både ulike nivåer og ulike sektorer samhandler (Røiseland & Vabo, 2016, s. 29). Teorien viser til regionale utviklingsprogrammer som et typisk eksempel, som kan ses i lys av regionvekstavtaler som bli initiert av statlige etater.

	<i>Involvering av offentlig sektor</i>	<i>Involverer flere sektorer</i>
<i>Involverer kun ett nivå</i>	Type 1 Interkommunalt samarbeid Interkommunale selskaper	Type 2 Prosjekter eller komiteer, ev. i planleggingsprosesser Partnerskap, OPS eller aksjeselskap ved ivaretagelse av driftsoppgaver
<i>Involverer flere nivå</i>	Type 3 Samarbeidsprosjekter knyttet til infrastruktur (for eksempel bil, bane, båt), NAV, samhandlingsreformen	Type 4 Regionale utviklingsprogrammer i regi av fylkeskommunen

Figur 8 - Tabell over samstyring i norsk lokalpolitikk (Røiseland & Vabo, 2016, s.28).

4. Metode

Metodisk tilnærming setter rammen for hvordan jeg har valgt å belyse forskningsspørsmålet. Metodekapittelet skal redegjøre for hvilken metode som er blitt benyttet i denne oppgaven og kritisk vurdere flere sider av metoden og rollen som forsker. Ut ifra hvilken metode jeg velger, enten kvalitativ eller kvantitativ metode, er det et utvalg metodikker og verktøy jeg kan benytte meg av. Denne oppgaven er en kvalitativ metode, og på bakgrunn av at jeg har valgt og belyser både fylkesnivå, regionalt og kommunalt nivå, har jeg valgt å benytte meg av flere kvalitative metoder og verktøy for å svare på forskningsspørsmålet mitt på en best mulig måte.

Case-studie

Case-studier er en måte å studere mye informasjon av få objekter (Thagaard, 2018, s.51). Formålet er å oppnå rikelig med informasjon fra flere sider av objektet som studien retter oppmerksomheten mot. Denne måten å rette en studie inn mot et avgrenset objekt eller case karakteriseres som en spesiell form for kvalitativt forskningsdesign (Thagaard, 2018, s.51). Slike studier kan rette oppmerksomheten mot organisasjoner, slik som denne oppgaven gjør gjennom å belyse Norges Brann- og redningsskole. Casen blir innhentet rikholdig informasjon gjennom både fylkeskommuner, interkommunalt samarbeid og et utvalg relevante kommuner.

Avgrensning

Hålogalandsregionen er i skrivende stund under en stor utviklingsprosess. Regionen står ovenfor flere store utviklingsprosjekter som vil ha stor betydning for regionens utvikling både nå og i fremtiden. Det vil prege regionen i stor grad og bidra til både store og små endringer. Store prosjekter som Hålogalandsveien E10, store militære utvidelser og andre etableringer og investeringer. I oppgavens avgrensning har jeg valgt å kun rette oppmerksomheten mot Norges Brann- og redningsskolen. Det er en statlig større etablering som har flere synergier og drivkrefter, og jeg mener at denne skolen potensielt kan ha unik påvirkning i lokalsamfunnet. Brann- og redningsskolen ansatte i 2023 over dobbelt så mange ansatte som de var fra før, og får sine første studenter til Fjelldal høsten 2024. Virksomheten har vært under store omstillinger, og har fortsatt noen resterende brikker som må på plass før full drift.

Kvalitativ metode

Oppgaven baserer seg på et kvalitativt forskningsdesign. Kvalitativ metode kjennetegnes blant annet gjennom å fremheve betydninger og sosiale fenomener som ikke kan måles kvantitativt. Metoden studerer sosiale fenomener og kan gi mye informasjon om få enheter (Thagaard, 2018, s.15). Et viktig mål med kvalitative tilnærminger er å få forståelse av sosiale fenomener, som denne oppgaven prøver å forstå gjennom å undersøke hvordan en distriktsregion som Hålogalandsregionen ivaretar statlige større etableringer (Thagaard, 2018, s.11). Jeg har i hovedsak valgt å svare på problemstillingen gjennom en samfunnsvitenskapelig dokumentanalyse og semistrukturerte intervju. I tillegg har jeg benyttet meg av feltsamtaler som et forskningsverktøy.

Dokumentanalyse

Formålet med en dokumentanalyse er å systematisk analysere offentlige dokumenter for å kunne trekke slutninger enten ved forhold rundt eller tolke forfatterens intensjoner og ideer (Bratberg, 2021, s.11). En dokumentanalyse kan få frem viktig informasjon og forbindelser om forhold i samfunnet vi ønsker å studere. Jeg har brukt offentlige dokumenter som er tilgjengelig for alle. Det er sekundærdata som er allerede publiserte dokumenter av offentlig karakter. Dokumentene jeg har benyttet meg av er samfunnsdeler, planstrategier, arealplaner, boligstrategier, økonomiplandeler og rapporter i ulike former fra de tre nivåene. Jeg har også søkt gjennom lokale nettaviser og hjemmesider, både til kommunene, regionrådet og DSB. Det er viktig å gjøre kildekritiske vurderinger underveis i en dokumentanalyse (Thagaard, 2018, s.119). For denne oppgaven sin del er det viktig å skille ut realistiske og betydningsfulle

dokumenter fra helt urealistiske dokumenter og kanskje nyhetssaker. Det blir imidlertid gjort kildekritiske vurderinger og kildens relevans for oppgaven underveis.

Intervju

Intervju er et annet verktøy innen kvalitativ forskning, og er en av de mest brukte metodene. Intervjuer skal bidra til å gi kjennskap til hvordan personer forstår og opplever seg selv og sine omgivelser (Thagaard, 2018, s. 53). Det er en særlig godt egnet metode for å forstå sosiale fenomener gjennom deres egne refleksjoner, erfaringer og synspunkter (Thagaard, 2018, s. 53). Det har gitt meg et innblikk i kommunenes forhold både med hverandre, i samarbeid på tvers og identifisert mulige samarbeid med virksomheten som ikke fremgår i plandokumenter. Gjennom dokumentanalysen ble det gjort en strategisk utvelging av aktuelle og relevante intervjuobjekter. Strategisk utvalg av intervjuobjekter baseres på et systematisk utvalg av personer ut fra deres kvalifikasjoner eller posisjoner (Thagaard, 2018, s.54). Denne utvelgingsprosessen anses også på som en organisk prosess, som jeg blant annet praktiserte ved at jeg først kontaktet noen aktuelle intervjuobjekter i sin posisjon, som videre kunne henvise meg til andre intervjuobjekter av relevans. Jeg gjorde samtidig vurderinger underveis ettersom jeg tok kontakt med intervjuobjektene, i tillegg til at det etter hvert ble tydelig for meg hvem som ble relevant å intervju og ikke. Dette mener jeg fungerte i den grad at jeg sikret relevante og kvalitet i intervjuobjektene jeg intervjuet. Samarbeidet med Hålogaland regionråd har i stor grad bidratt til å gjøre det enklere å komme i kontakt med intervjuobjektene.

Intervjuene jeg gjorde var semistrukturerte, som er en av flere typer intervju. Semistrukturerte intervju kjennetegnes av en løsere struktur, mer som en samtale mellom intervjuobjekt og forsker om hovedtemaene (Thagaard, 2018, s. 90). Jeg ønsket å skape en god og tilstedeværende samtale med intervjuobjektene, i tillegg til at jeg systematisk forsøkte å finne ut om intervjuobjektene hadde ulike fokusområder rundt samme tematikk. Dette gjorde jeg ved å stille like spørsmål i den grad jeg klarte. Jeg stilte store spørsmål og la like rammer for intervjuene for å sikre at det kunne sammenlignes, men samtidig klarte jeg å skape gode samtaler som ga åpenhet for at intervjuobjektene selv kunne utvikle temaer av deres relevans. Jeg anser semistrukturerte intervjuer som en fordel i denne oppgaven, og følte at intervjuobjektene selv kunne styre samtalen. Det ga meg også muligheter til å følge opp intervjuobjektens fortelling og utdype temaer de bringer opp som jeg kanskje ikke hadde tenkt på i forkant (Thagaard, 2018, s. 90).

Funnene jeg skrev fra intervjuene i analysen, sendte jeg ut i en e-post til hvert intervjuobjekt som en måte å kvalitetssikre at tolkningen min fra intervjuene ble riktig. Jeg la ved et utklipp fra den spesifikke delen i oppgaven som var fra deres intervju, og ga en frist for å lese over og komme med eventuelle tilbakemeldinger. Jeg fikk god tilbakemelding hos flere intervjuobjekter, blant annet presiseringer av fakta. Etter å ha gjennomført åtte intervjuer er det nesten ikke til å unngå at det oppstod misforståelser og feiltolkninger. Dette ble rettet opp igjennom en slik ordning.

Feltsamtaler

Feltsamtaler er en datainnsamlingsmetode som ofte er underkommunisert og usynlig i den vitenskapelige litteraturen (Buvik, m. fl., 2020, s. 223). Feltsamtaler ble også en del av min datainnsamlingsmetode. Feltsamtaler er uformelle samtaler mellom informanter og forsker, som oppstår både naturlig og spontant (Buvik, m. fl., 2020, s. 223). Feltsamtaler kan dermed forstås som vanskelig å beskrive som metode og er vanskelig å tallfeste. Alle samtaler, e-poster og annen kommunikasjon og observasjon både før og etter selve dokumentanalysen og intervjuene, er feltsamtaler. Det har hatt betydning i min forskning, hvor blant annet e-poster og samtaler med andre innenfor fagmiljøet mitt har vært med på å forme type spørsmål jeg stiller til intervjuobjektene, og min forståelse av fagfeltet. Jeg har også blitt tilsendt artikler av ulik relevans fra ulike aktører jeg tilfeldig har vært i kontakt med underveis i prosessen, både som tips og perspektiver inn mot oppgaven. Det har blitt gjort kritiske vurderinger om relevans opp mot oppgaven, hvor noen kilder har vært nyttig og andre ikke. I forhold til intervjuene legger feltsamtalene rammer for utførelsen, og kan ofte oppleves som mer «backstage» enn formelle intervjuer (Buvik, m. fl., 2020). Det har samtidig vært med på å forme min utførelse av oppgaven.

Kritiske vurderinger

Opgaven forsøker å belyse en tematikk i et lys hvor at alle «steinene» i utbyggingen enda ikke helt er lagt, hvor prosjektet har fått forsinkelser og begrensninger som har utsatt ferdigstilling av utbyggingen. Det kan ha ført til at svarene og fokuset fra intervjuene er blitt formet på bakgrunn av dette. Tematikken jeg retter oppmerksomheten i denne oppgaven opplever jeg som lite konfliktyllet. Jeg har derfor ikke møtt på store etiske utfordringer som

går ut over private forhold og at deres autonomitet måtte tas ekstra hensyn til. Det er imidlertid viktig å jobbe systematisk med autonomiteten for å unngå unødvendige situasjoner. Anonymitet har vært en viktig del og sikres gjennom signert personvernklaring i forkant av intervjuene. Oppbevaring av opptak og signerte kontrakter har blitt bevart fortrolig, og skal makuleres og slettes etter forsvaring av oppgaven 20.juni.

Som forsker påvirkes oppgaven ut fra hvilket syn jeg har på empirien, hvordan jeg tolker det jeg både hører, ser og leser. Det påvirker også hvordan forskningen utvikler seg og forholder seg til teori. Jeg som forsker møter og tolker materialet i et lys av hvem jeg er og hva jeg kan. Jeg har både en sammensatt utdanning fra to ulike universitet, hatt relevante jobber ved siden av studiene, og livserfaringer som former meg. Det kan bringe flere sider med seg inn i forskningen, både positive og negative sider. Eksisterende kunnskap og personlige forutsetninger er en styrke i forskningens potensial for å skape kunnskap (Skilbrei, 2019, s.35). Samtidig kan det være enkelte temaer jeg forbigår ubevisst eller andre faktorer som ikke tas med på bakgrunn av personlige forutsetninger (Skilbrei, 2019, s.47). Jeg er selv født og oppvokst i Harstad, som kan påvirke forskningen. Jeg har hatt dette i bakhodet, og forsøkt å ha profesjonelle og faglige «briller» på meg underveis i prosessen

Utvalget av intervjuobjekter er valgt på bakgrunn av relevans og kjennskap til utbyggingen av BRSK. Funnene fra intervjuene blir derfor personavhengig, og det kan være at jeg hadde fått andre svar hvis jeg hadde intervjuet flere, færre eller andre aktuelle intervjuobjekter.

Politikken er blant annet nyansert og differensiert, og vil være forskjellig fra hver person og politisk parti. Forvaltningsnivåene og folkevalgte politikere jobber sammen for å oppnå felles mål for samfunnsutviklingen. Jeg som forsker må derfor måtte vært tydelig i spørsmålene og i intervjuene, for å skille private meninger fra deres politiske arbeid i deres forvaltningsnivå eller posisjon. Det har derfor vært viktig å finne intervjuobjekter som har god kjentskap til både casen denne oppgaven belyser, samt deres arbeid som enhet/forvaltningsnivå.

Spørsmålene jeg utarbeidet har også vært viktig for at intervjuobjektene lett skulle forstå at jeg er ute etter deres kjennskap til casen ut fra deres posisjon og hvordan deres forvaltningsnivå jobber med det.

5. Funn og analyse

Fylkeskommunene, Hålogaland regionråd og tre kommunene har alle ulik grad av tilrettelegging. Det er mange årsaker til det, blant annet fordi nivåene har ulik grad av forvaltningsmyndighet, kompetanse, økonomiske situasjoner og obligatoriske oppgaver. Dokumentanalysen har gitt et bilde av planstatus fra alle tre nivåer, og intervjuene har gitt muligheten til å innhente en utvidet forståelse av situasjonen. Jeg endte opp med å gjøre åtte intervjuer, både Hålogaland regionråd, Brann- og redningsskolen, og kommunene gjennom politisk og planfaglig perspektiv. Jeg har fått tak i sentrale og representative intervjuobjekt som jeg mener har bidratt til et godt grunnlag for å svare på problemstillingen.

Funnene jeg gjort i denne oppgaven presenteres i dette kapittelet og blir på bakgrunn av dokumentanalyse, og flere perspektiver fra kommunene er denne delen av oppgaven stor. Jeg har derfor valgt å presentere det inn hierarkisk i seks deler, fra fylkeskommunalt nivå til kommunalt nivå. Dette er for å gi en best mulig oversikt. Den første delen tar for seg dokumentanalysen fra Troms- og Nordland fylkeskommune. Videre presenteres dokumentanalyse og intervju med Hålogaland regionråd og Brann- og redningsskolen i hver sine deler. Deretter presenteres dokumentanalysen fra de tre kommunene, etterfulgt av hver sin del med intervjuene i kommunene. Først politisk perspektiv, og til slutt planfaglig perspektiv fra Evenes og Tjeldsund.

Del 1)

Hvordan jobber fylkeskommunene Troms og Nordland med statlige utviklingsprosjekter som BRSK i Hålogalandsregionen?

Fylkeskommunene har ulik grad av oppmerksomhet på Hålogalandregionen. Nordland fylkeskommune ble i 2021 med i et pilotprosjekt for regionvekstavgifter (Jønsberg, 2024). Etter noen søk på nettsider og offentlige dokumenter av disse avtalene, finnes det et kunnskapsgrunnlag publisert i 2020 for kommende regionvekstavgift for Hålogalandsrådet (Nordland fylkeskommune, 2020). Denne planen er imidlertid ikke etablert enda og prosjektet er på vei å fases ut for Nordland fylkeskommune. Kunnskapsgrunnlaget går dypere inn i utfordringer og muligheter hos Narvik og Evenes kommune, som er de to eneste kommunene i Hålogalandsregionen i Nordland fylkeskommune. De andre kommunene over fylkesgrensen får ikke oppmerksomhet i dette kunnskapsgrunnlaget. Noen av kommunene blir

kun nevnt i bisetninger, men som verken har fokus på regionen som helhet, bosetting eller noe sammenheng med regionen statlige etableringer. I «Fylkesplan for Nordland, 2013-2025» ligger det et delmål som innebærer Hålogaland region, hvor de viser til at regionsentre i de nordligste regionene «skal være lokomotiver i livskraftige regioner» og viser til blant annet samarbeidet over fylkesgrensen (Nordland fylkeskommune, 2013-2025, s. 14). Oppfølging av dette målet blir imidlertid ikke gjort funn av. Et positivt funn gjort av Nordland Fylkeskommune er at de har iverksatt et virkemiddel som kalles regionalt planforum på tvers av forvaltningsnivåene i Nordland (Nordland fylkeskommune, 2024). Dette oppleves som et aktivt virkemiddel for kommunene i Nordland med ukentlige møter og offentlige referat fra disse møtene. Dette er et virkemiddel som de mener skal fungere som en arena hvor både regionale og statlige etater kan ta opp berørte saker i en kommune som berører både areal- og samfunnsplanleggingen (Nordland fylkeskommune, 2024). Målet med plattformen er å synliggjøre og avklare planutfordringer på et tidlig stadium, for å øke forståelsen for kommunens ulike utfordringer og unngå innsigelser. Møtekalenderen ligger på nettsiden, og det virker enkelt for kommunene å melde sin interesse, og arenaen virker åpen og brukervennlig.

Troms fylkeskommune har lignende funn. Troms fylkeskommune publiserte i desember 2023 at de nå skal etablere Tromsvekstavtaler i fylkets regioner (Troms fylkeskommune, 2023). Dette er et verktøy på lik linje med Regionvekstavtalene i Nordland fylkeskommune. I januar 2024 publiserte fylkeskommunen at Tromsvekstavtalene var i oppstartsfasen, og skriver til slutt i innlegget at arbeidet tilpasses enhver region og dens utfordringer, og at dette er noe som også gjelder for kommunene i Hålogalandsregionen som inngår i Nordland fylke (Troms fylkeskommune, 2024). I intervjuet med i et av intervjuene bekreftet at Tromsvekstavtalene er startet opp og at de aktivt går inn for å inkludere hele Hålogalandsregionen, selv over fylkesgrensen. En av faktorene bak dette motivet er at regionen ikke fikk gjennomslag for dette virkemiddelet da Nordland fylkeskommune ble tildelt denne oppgaven. Det blir i intervjuet også opplyst at regionvekstavtalen med Nordland fylkeskommune ikke ble signert, nettopp fordi de kun fokuserte på sine egne kommuner i regionrådet, nemlig Narvik og Evenes kommune. Det er imidlertid større tiltro til at Tromsvekstavtalene blir etablert og får fotfeste.

Regionvekstavtaler i regi av fylkeskommunene kan sees i lys av nivå 4 som er et eksempel på samstyring i norsk lokalpolitikk, slik teorien viser til (Røiseland & Vabo, 2016, s. 27). Slike avtaler initieres av fylkeskommunene, som er en avtale mellom staten og fylkeskommunen.

	<i>Involvering av offentlig sektor</i>	<i>Involverer flere sektorer</i>
<i>Involverer kun ett nivå</i>	Type 1 Interkommunalt samarbeid Interkommunale selskaper	Type 2 Prosjekter eller komiteer, ev. i planleggingsprosesser Partnerskap, OPS eller aksjeselskap ved ivaretagelse av driftsoppgaver
<i>Involverer flere nivå</i>	Type 3 Samarbeidsprosjekter knyttet til infrastruktur (for eksempel bil, bane, båt), NAV, samhandlingsreformen	Type 4 Regionale utviklingsprogrammer i regi av fylkeskommunen

Figur 8 - Tabell over samstyring i norsk lokalpolitikk (Røiseland & Vabo, 2016, s.28).

Troms fylkeskommune

Fylkesplan for Troms 2014-2025, tar for seg temaet rundt rekruttering og hvordan å beholde arbeidskraft opp mot pendling i regionen, ønsket om å få flere til å flytte til Troms fylke og at utviklingen av attraktive lokalsamfunn er viktig (Troms fylkeskommune, 2014-2025). Det fokuseres også på tilgang av bolig, som er dyrt å anskaffe i byene og mangelvare i distriktene. Tilgang til boliger er argumenteres som avgjørende for å kunne få tilflyttere til fylket. Koordinert og målrettet politikk i ulike nivåer legger de til som et virkemiddel for å skape dette, robuste og attraktive lokalsamfunn. Ellers er det ingen funn direkte på «Hålogalandsregion/Hålogaland regionråd», «Brann- og redningsskolen» eller «statlige ansatte» (Troms fylkeskommune, 2014-2025). Regional planstrategi 2021-2024 for Troms og Finnmark har heller ingen funn (Troms og Finnmark fylkeskommune, 2021-2024).

Troms og Nordland fylkeskommune sammen med Evenes kommune, bestilte en rapport fra Menon Economics på regionens ringvirkninger og samfunnseffekter av nye etableringer i Tjeldsund og Evenes (Vennerød, m. fl., 2022). Rapporten har beregnet effekten på boligmarked, befolkning og en rekke andre samfunnseffekter for regionen som i samme tidsperiode får utvidet Brann- og redningsskolen i Tjeldsund og Evenes flystasjon ved Evenes flyplass. Rapporten inkluderer studenter sammen med ansatte ved Brann- og redningsskolen, og gir et tall på estimert 550 mulige nye bosatte til Tjeldsund kommune (Vennerød, m. fl., 2022, s.5). Det er feilkilder med dette tallet, men dette tallet setter situasjonen litt på spissen og viser hvor stor utviklingen er. Rapporten presenterer det forventede behovet for boliger og

type bolig som vil være størst behov for. For å skape tilflytting til regionen fra arbeidstakere peker rapporten på at det er essensielt at regionen er rustet med muligheter for å få seg et sted å bo. Eneboliger estimeres å være av størst behov, men det vil også være behov for mange flere leiligheter (Vennerød, m. fl., 2022, s.7).

Del 2)

Hvilken vekt tillegger Hålogaland regionråd utbyggingen av Brann- og redningsskolen, og i hvor stor grad mener kommunene selv at dette samarbeidet fungerer?

Hålogaland regionråd har et offentlig styringsdokument, «Strategisk plan for vekst og utvikling – 2020-2023». Dokumentet redegjør i stor grad for flere store utviklinger regionen står og har stått ovenfor de siste årene. Planen har et eget underavsnitt som utdyper utbyggingen av Norges nye skole for brann- og redningsmannskap, og hvilken betydning utbyggingen har for både vertskommunen og regionen. Planen viser også til «Attraktivitetsmodellen» fra Telemarksforskning og legger vekt på hvordan steder kan påvirke sin egen utvikling ved å bli attraktive for bedrifter, besøk og ikke minst bosetting (Hålogaland regionråd, 2020-2023, s.8). Modellen sees i sammenheng med regionrådets samarbeid som både er viktig lokalt, regionalt og interregionalt (Hålogaland regionråd, 2020-2023, s.9). Planen legger føringer for hvordan regionen skal være attraktiv for regionens statlige arbeidsplasser, gjennom å sikre og skaffe flere arbeidsplasser og bosatte. Dette svarer til plan- og bygningslovens § 3-1 om helhet i planleggingen som skal sees i sammenheng gjennom samordning og samarbeid om oppgaveløsning (plan- og bygningsloven, 2008, §3-1).

Regionrådet publiserer aktuelle saker på deres hjemmeside, og har blant annet kommentert en Menon-rapport som kom i juni 2022 (Hålogalandsrådet, u.å. A). Nyhetssaken kommenterer rapporten og viser til «Prosjekt 1760» som ble etablert på bakgrunn av Menon-rapporten (Hålogalandsrådet, u.å. A). Prosjektet har blant annet fått tildelt 550 000 kroner av Troms Holding, men det virker som prosjektet stoppet her. Målet med prosjektet var å bidra til at mangfold av bokvalitet og variasjon av boliger skulle nå nye tilflyttere til region. I intervjuet blir det bekreftet at dette prosjektet fortsatt står stille, og ikke kom noe videre etter at de fikk tildelt pengene. Nyhetssaken har kommentarer fra daværende ordfører i Tjeldsund kommune som kommenterer rapporten med: «*Naturligvis vil vi at flest mulig bosetter seg her i Tjeldsund, men samlet sett mener vi et felles innslag av totalen vil kunne bidra til at også*

partnere ønsker å flytte hit» sier daværende ordfører i Tjeldsund kommune (Hålogalandsrådet, u.å. A).

I intervjuet får jeg en forståelse av at Regionrådet direkte jobber med oppgaver som er nærmere fylkesnivå enn kommunalt nivå. Regionrådet jobber med politikk og ikke forvaltning eller tjenesteproduksjon. Regionrådet har nylig hatt engasjement i saker som nedleggelse av sykehus i regionen og endringer i daglige flyruter som går fra flyplassen som hele regionen deler, Harstad/Narvik Lufthavn. Dette er dagsaktuelle saker som påvirker hele regionen. Flyrutene påvirket blant annet reisetidene slik at det ikke ble mulig å fly tur retur Harstad/Narvik - Bodø i løpet av en arbeidsdag. Regionrådet jobber med rekruttering og kampen for arbeidskraft på vegne av regionen som helhet, og har ikke i skrivende stund direkte samarbeid med Brann- og redningsskolen.

Regionen består av flere statlige arbeidsplasser og pekes på som en del av fokusområdene regionrådets strategidokument. Rådet har i sin rolle engasjement rundt statlige arbeidsplasser i regionen, og er godt kjent med utbyggingen av Brann- og redningsskolen. Regionen består av flere kommuner som alle har sine ulike utfordringer, utgangspunkter og muligheter, og jobber derfor ulikt. Dette er noe regionrådet kjenner ved. Pendling innad og inn til regionen anser regionrådet som en faktor en må regne med. De prøver imidlertid å få til samarbeid for å få flest mulig til å bosette seg i regionen.

I spørsmålet om hvordan regionrådet fungerer som en instans mellom fylkeskommunene og kommunene, har regionrådet i sitt politiske arbeid mye kontakt med politisk nivå i fylkeskommunen. Det pekes imidlertid på at rådet ikke erstatter det ene eller andre politiske nivået, men forsøker heller å være et “dialoginstitutt” med egne oppgaver. Rådet bidrar til en viktig arena for kommunene for samarbeide, og dette trekkes i intervjuet fram som en viktig del av regionen.

Med grunnlag i Menon-rapporten har regionrådet søkt to ganger om penger til et prosjekt for bosetting og rekruttering, og søker på nytt nå igjen. Regionrådet har som nevnt per dags dato ikke noen former for direkte samarbeid med Brann- og redningsskolen. Fagskolen har heller ikke kontaktet regionrådet i ønske om samarbeid. I forbindelse med utarbeidelse av Menon-rapporten var regionrådet litt med i dette prosjektet, og har hatt noen møter i denne forbindelsen. Det pekes imidlertid på at regionrådet har vært altfor lite involvert i etableringen av fagskolen. Det kommer frem i et annet intervju at tidligere interkommunale samarbeid har

trolig hatt arbeidsmøter og kommunikasjon med fagskolen, i fasen fra vedtaket ble gjort i 2015 til 2020.

Del 3)

Hvordan forholder Brann- og redningsskolen seg til vertskommune og regionen? Finnes det noen former for samarbeid mellom fagskolen og vertskommunen, Hålogaland regionråd eller fylkeskommunen?

Lokale aviser i regionen og DSB har flere nyhetssaker som angår utbyggingen av Brann- og redningsskolen. Likevel var det ingen funn på samarbeid verken mellom virksomheten, DSB, regionrådet eller noen av forvaltningsnivåene. Dette får jeg dels bekreftet i intervjuet med Tjeldsund kommune som vertskommune og av rektor ved fagskolen. Fagskolen har en form for kommunikasjon med kommunen og det har de hatt noen år. De har faste møter med kommunen, og er noe de har hatt med Sør-Troms regionråd og Ofoten regionråd før sammenslåingen, og nå Tjeldsund kommune. Regionrådet har ikke fortsatt denne kommunikasjonen, det får jeg bekreftet både i intervjuet med regionrådet og rektor. Kommunikasjonen fagskolen har med kommunen tolker jeg som liten, på bakgrunn av at det ikke blir gjort funn på det i dokumentanalysen. Det er heller ikke utarbeidet noe samarbeid utover disse møtene.

Et intervjuobjekt fra Brann- og redningsskolen forklarer på at fagskolen har hatt et tett samarbeid med vertskommunen opp gjennom tiden. Skolen har blant annet fått god hjelp til å få på plass en boligtomt til studentene på fagskolen. Kort forklart blir det nå bygget studentboliger med plass til 240 studenter, på skolens område. Vertskommunen har vært fremme i skoen og møtt BRSK ved deres behov. Dette pekes imidlertid på som en nødvendighet i utviklingen av virksomheten ved BRSK. I forbindelse med nytt kommunestyre og ordfører, har BRSK hatt besøk av kommunen og selv tilbydd seg å komme til kommunen for å orientere. BRSK peker på at de har, og alltid kommer til å invitere kommunen til å møte de studentene ved studiestart. Som den eneste nasjonale utdanningsinstitusjonen i Nord-Norge og Norges første og eneste fagskole for brann- og redning er de *«avhengig av et omland som anerkjenner at vi er her»*.

I intervjuet får jeg opplyst om at utbyggingen av BRSK har gitt en økning fra 40 til 120 årsverk, med totalt opp mot 160 ansatte. Til daglig og i full drift vil det være opp mot 400-500 studenter, kursdeltagere og ansatte skolen. Med en kommune på 4200 innbyggere og 300 av

dem bosatt på Fjelldal, blir det tydelig at BRSK kommer til å bli lagt merke til i lokalsamfunnet. BRSK blir et knutepunkt på Fjelldal. Næringsutvikling og lokalsamfunnets samfunnsutvikling vil bli viktig for tettstedet etter en så stor vekst, hvor det vil behov for tjenesteyting, f.eks. i form av nærbutikk, frisør og treningssenter. Både for bosatte på Fjelldal, fagskolens studenter, kurselever, ansatte, og andre aktuelle samfunnsaktører.

Vertskommunens utfordringer i form av å være på ROBEK-listen og andre politiske mediestormer trekkes frem. Det trekkes imidlertid frem full forståelse og respekt for kommunens situasjon, og hevder at ansvaret om attraktivitet og boliger må sees i regional kontekst. Det er ikke et kommunalt ansvar alene. I spørsmål om det oppleves utfordringer med fylkesgrensen, pekes det på at BRSK har meldt inn til fylkeskommunen deres ønske om et bedre busstilbud i regionen. Det er en utfordring at det ikke går busser mellom flyplassen og Brann- og redningsskolen på Fjelldal. Regionen opererer i dag med to busselskaper, som i liten grad arbeider sammen.

Del 4)

I hvor stor grad ivaretar kommunenes plan- og styringsdokumenter statlige arbeidsplasser i lys av utbyggingen av Brann- og redningsskolen?

Tjeldsund kommune

I kommuneplanens samfunnsdel 2022-2030 gjøres det ingen relevante funn. Norges Brann- og redningsskole nevnes en plass, sammen med Hålogalandsregionens flere utviklingsprosjekter som bidrar til økende aktivitet i regionen. Det blir det ikke gjort funn av pendling, bosetting, bolyst, tilflytting, statlige/offentlige arbeidsplasser eller lignende. Det skrives imidlertid i arealstrategien, under «Næring og industri» at Evenskjer sentrum har som mål å «fungere som et attraktivt regionalt handels- og servicesenter for våre innbyggere og nabokommuner» (Tjeldsund kommune, 2022, s.13). Det blir ikke nevnt noe utover dette. Kommunens arealdel er per dags dato under revidering, og her blir Brann- og redningsskolen presentert på lik måte som utbygging av Hålogalandsveien og forsvarsbasen for Norges marinejeger som ligger i lokalisert kommunen. Det gjøres ingen funn på tidligere arealdel i kommunen, kun plankart fra 2004

I kommunens økonomiplan 2024-2027 gjorde jeg relevante men ikke direkte funn. Et funn belyser kommunes nedgående befolkningsstatistikk, som imidlertid påpekes at på grunn av

utbyggingen av både Evenes flystasjon og fagskole på Brann- og redningsskolen på Fjellidal, er det grunn til å anta befolkningsvekst i kommunen (Tjeldsund kommune, 2024). Det skrives ikke noe mer enn det. Ordet «bosetting» blir kun brukt i sammenheng med flyktninger i kommunen. Det blir heller ikke gjort relevante funn av ordet «pendling/pendle/pendlere» eller arbeidsplasser tilknyttet statlige etableringer eller bolyst. Et annet interessant funn som ble gjort er nettsiden «Trivelige Evenskjer» som er en nettside laget av en ildsjel i kommunen, i samarbeid med blant annet kommunen (Evenskjer, u.å). Nettsiden er innbydende og brukervennlig, og presenterer kommunen på en god måte. For en potensiell tilflytter til kommunen, vil denne nettsiden kunne brukes for å bli oppdatert på saker som rører seg i kommunen, bedre forståelse av hvordan det er å bo i kommunen, aktivitet- og eventkalender og mye mer. For å finne mer ut om kontaktpersonen som stod oppført nederst på nettsiden, googlet jeg navnet. Det dukket opp flere nyhetssaker og jeg fikk fort forståelsen av at dette er en engasjert og samfunnsaktiv person som sitter i mange verv. Imidlertid finner jeg en nyhetsartikkel fra slutten av 2022, hvor han går ut i lokalavisen til Harstad, «Harstad Tidende», og truer kommunen med å si opp alle sine verv og flytte til nabokommunen, Harstad kommune (Olsen, 2022). Saken blir belyst på bakgrunn av at kommunen selv på dette tidspunkt har satt seg i et dårlig lys, blant annet havnet på ROBEK-lista og at kommunen havnet i dårlig lys i flere negative mediasaker. Han skriver at kritikken til kommunen er fortjent, men at han selv mistet all motivasjon for å fortsette samarbeidet når kommunen selv har satt seg i et så dårlig lys (Olsen, 2022). Nyhetsartikkelen er kvass og stiller mange kritiske spørsmål direkte fra ildsjelen og opp til kommunen.

Videre har jeg gjort funn i Kommunal planstrategi 2020-2024, som ble utarbeidet etter kommunesammenslåingen. Det gjøres tre funn av «Norges Brannskole», i sammenheng med at regionens økte aktivitet vil føre til en markant økning i etterspørsel av boliger. Det skrives i neste setning at «Tjeldsund vil arbeide for å være en attraktiv nabokommune, der en viktig faktor vil være å utarbeide et variert tilbud av boenheter, samt god boområder» (Tjeldsund kommune, 2020, s.12). Alle funnene med «BRSK» nevnes i samme setning som enten Evenes flystasjon, E10 Hålogalandsveien eller Forsvarsbasen i Ramsund som er i egen kommune. Det skrives også flere ganger at kommunen har som mål å være en attraktiv nabokommune, og har ingen funn på «vertskommune» eller om kommunens egne statlige arbeidsplasser. Videre under planbehov (s. 14), stilles spørsmålet «*Hvordan kan Tjeldsund kommune legge til rette for befolkningsvekst som følge av blant annet utbygging av Evenes flystasjon, håndtere de*

utfordringene eldrebølgen gir og legge til rette for et aldersvennlig samfunn?» (Tjeldsund kommune, 2020, s.14).

Det er utarbeidet en reguleringsplan for Brann- og redningsskolen. Fagskolen trenger blant annet flere utredninger og beregninger på blant annet støy, farlige stoffer og forurensing. I denne planen henviser de til pågående planarbeid ved Kalshågen II boligfelt. Dette er et boligfelt på Fjelldal som har til hensikt å tilrettelegge for boliger for blant annet den nye Brann- og redningsskolen. Området skal bestå av rekkehus, småhus og leilighetsbygg, med opptil 35 boenheter. Boligfeltet har en beliggenhet kun 4 minutter fra BRSK, og skal også ha tilhørende lekeplass (Tjeldsund kommune, 2019 C).

Det er utarbeidet en konsekvensutredning for barn og unges oppvekstvilkår for Kalshågen II boligfelt (Tjeldsund kommune, 2019 A). Til det nye boligfeltet har kommunen laget publisert en innbydende dronefilmet video av området, som jeg opplever som en måte å selge inn boligfeltet og vise hvor fint området er (Tjeldsund kommune, [video] u.å). Det er imidlertid tegnet inn tegneregler fra reguleringsplan, med bokstavene «BBB, VS, B1». Dette er ikke like forklarende for enhver som ikke er kjent med tegnereglene, men det gir en viss forståelse av at det skal skje noe på området og hvor. Det ble i 2019 utarbeidet en reguleringsplan på skolens område, for oppføring av studentboliger og studenthotell i forbindelse med utbygging av Brann- og redningsskolen (Tjeldsund kommune, 2019 B).

Evenes kommune

Evenes kommune har flere relevante funn og noen direkte funn. Evenes kommune vektlegger i sin «Kommuneplans samfunnsdel, 2016-2028» regionale samarbeidet de har med nabokommunen Tjeldsund. Planen viser til pendling i kommunen og legger føringer for hvordan de kan bli mer attraktive for bosetting for å få ned tallene på arbeidspendlere (Evenes kommune, 2016). Kommunens planstrategi er sammen med planprogram for ny rullering av kommuneplanens samfunnsdel, 2023-2027. I denne planen nevnes Brann- og redningsskolen fire ganger i forbindelse med dens utbygging og vekst for regionen (Evenes kommune, 2023). I økonomiplan 2024-2027, med budsjett for 2024, gjorde jeg funn ved at de skriver under status og utfordringer at *“Rekruttering til de kommende arbeidsplassene er en regional oppgave For Evenes betyr dette å bidra til markedsføring av regionen, ha tilgjengelige boliger/tomter, tilby lokale tjenester og tilbud som skaper bolyst.”* (Evenes kommune, 2024,

s.33). Det samme er å finne i budsjett for 2023 (Evenes kommune, 2023). I Evenes kommunes arealdel blir det ikke gjort relevante funn.

Harstad kommune

Harstad kommune har få relevante funn og ingen direkte funn. Kommuneplans samfunnsdel 2019-2031 i Harstad kommune har ingen direkte, men noen relevante funn. Det nevnes at Harstad i et regionalt perspektiv fungerer som et regionsenter og har et bedre tilbud innen handel, tjenester og kultur enn det byens størrelse skulle tilsi (Harstad kommune, 2019, s 7). Det pekes også på i denne sammenhengen at Harstad ønsker å være attraktivt å bosette seg i kommunen.

Kommunal planstrategi 2020-2023 gir oppmerksomhet til at nødvendigheten bak at byutviklingen i Harstad skal bidra til et sterkt senter for en bærekraftig bo- arbeids- og handelsregion (Harstad kommune, 2020). Ellers ingen relevante funn. I kommunens nye «Handlings- og økonomiplan, 2024-2027» oppdager jeg et avsnitt som legger opp til mer arbeid på nettsiden *Harstadregionen.no* (Harstad kommune, 2024). På denne nettsiden gjør jeg interessante funn, blant annet under menyen «Bo». Der ligger en oversiktlig og brukervennlig oversikt over boliger til salgs, boligtomter til salgs og boliger til leie. Disse kategoriene er linket rett til Finn.no, hvor det er forhåndsbestemte avgrensninger ut fra hvilken link jeg trykket på. Jeg undersøker dette litt nærmere og ser blant annet at resultatene er avgrenset til Harstad og Tjeldsund kommune. I linken til «boliger til salgs» er også Evenes inkludert. (Harstadregionen.no, u.å),

Del 5)

Hvordan forholder politikken seg til etableringen av fagskole på Fjelldal? Hvor stor oppmerksomhet får fagskolen fra de verts- og nabokommunene?

Tjeldsund kommune

Politiske perspektiver i Tjeldsund får jeg dekt fra to intervjuobjekter som begge har sentrale posisjoner i kommunen. Til sammen får jeg dekt kommunens politiske perspektiver fra de siste 10 årene. Kommunen har slitt med økonomien, spesielt i de siste fire årene etter kommunesammenslåingen. Dette kommer frem i et av intervjuene. Kommunens omdømme

har fått konsekvenser som følger av dette, i tillegg til andre mediesaker. Dette har blant annet tatt oppmerksomheten og ressurser fra Brann- og redningsskolen.

Et intervjuobjekt peker på at kommuneadministrasjonen har stort engasjement for at etableringen av fagskole på Fjelldal skal gå smidigst mulig. Dette gjør det enkelt for politikken som får saker lagt i fanget og dermed enkelt kan bidra til å gjøre gode beslutninger. Vi får det til å gå som hånd i hanske, sier intervjuobjektet. *«I motsetning kunne det vært slik at politikerne måtte drevet slik tematikk opp og fram, men i denne kommunen er det ikke slik. Arbeidet rundt etablering av den nye fagskolen, skal alle være glade for, hele regionen skal være glad for det, at vi her på Rådhuset har hatt et genuint ønske om dette»*, sier intervjuobjektet. Kommunen bekrefter at de har fått invitasjon fra Brann- og redningsskolen til å møte studentene ved studiestart.

Brann- og redningsskolen har uttrykt et ønske for treningssenter på Fjelldal, og dette er noe kommunen ønsker å få til. Ved regionalt spørsmål, sier intervjuobjektet at *«vi må tørre å ta eierskap til regionen, selv om det ikke er innenfor våre egne grenser»*.

Pendling av nye ansatte til fagskolen pekes på som en stor trussel for kommunen. Uten fast adresse i kommunen, gir det både innvirkning på det lokale næringslivet og skaper en trussel for blant annet beredskapen i kommunen. Kommunen må bemanne opp lege, ambulanse, brann- og redning, og andre offentlige tjenester uten at kommunen får inntekt fra bosatte. Fast bosetting gir også en uforutsigbarhet på befolkningens mengde i kommunen og hvor de befinner oppholder seg. Her trekkes det inn igjen at man må tørre å ta eierskap til regionen og nabokommunene. Hvor folk skal bo i regionen går på tre faktorer, først må de ha en jobb og noe og gjøre her, for det andre må de ha en plass å bo, og for det tredje må de være trygge på at hvis de flytter med familie hit så må det være skole- og barnehagetilgang og ikke minst arbeid for husholdningens andre voksne. I denne sammenhengen viser intervjuobjektet til en spørsmålsrekke på hvordan kommunen skal sørge for å få flest mulig til å bosette seg nettopp i Tjeldsund, og ikke i nabokommunene. Man må tenke utenfor boksen da. Ved søk på kommunesiden og i plandokumenter, ser man fort at plandokumentene er gamle og veldig dårlig. Det pekes på at kommuneøkonomien må komme på plass, planer er utdaterte og ikke tilpasset dagens samfunn. Statlige ansatte har en direkte stor tyngde hos kommunen, fokuset er å legge til rette for at folk har muligheten til å bygge, kommer det frem.

Kommunens andre politiske perspektiv:

I kommunens andre intervju, kommer det frem at arbeidet med Brann- og redningsskolen har tatt lengre tid enn det som først var tiltenkt. Fra vedtaket ble gjort tok det lang tid før utviklingen tok fart. I spørsmålet om pendling, fikk kommunen for noen år siden tildelt penger fra Troms Holding, hvor planen var å bygge en «Hub» i nærområdet av Brann- og redningsskolen. Denne Hub'en skulle fungere slik at folk kunne flytte til Tjeldsund og «test-jobbe» fra Tjeldsund i startfasen. For de som jobbet i Oslo kunne dette være en god mulighet for folk å teste ut om dette var et sted å flytte til. Prosjektet fikk ikke hele summen de trengte, og ble aldri iverksatt. Tidligere ordfører viser også til kommunens arbeid og fokus på «jobb nr2» for den som bosetter seg med en ansatt ved Brann- og redningsskolen.

Fra tidlig av visste den tidligere Brannskolen sitt ønske til kommunen om at de ønsket en fra HR i kommunen inn i gruppa for rekruttering. Det ble etablert og en person fra kommunen ble med i gruppen, men den tidligere ordføreren mener å huske at arbeidet aldri kom i gang. Grunnen til dette var trolig at rekrutteringen gikk overraskende bra for Brannskolen, og de fikk både flere søkere og kompetansen de søkte etter.

Kommunen har i lengre tid hatt faste møter med Norges Brannskole, nå Brann- og redningsskolen. Det vises også til at dette har vært praksis i tidligere år også, både før og etter vedtaket om etablering av fagskole. Her har både DSB og Forsvarsbygg vært involvert. Ulike diskusjoner rundt oppkjøp av boligtomter, private utbyggere, hybler for studentene og lignende har vært diskutert i møtene.

Intervjuobjektet peker på at kommunens ressurser har vært knappe, til sammenligning med Evenes kommune. Det pekes på at Evenes blant annet har hatt en egen stilling som jobber med rekruttering eller et «tilflytter-team». Her i kommunen er det kun administrasjonen og de allerede besatte stillingene som også jobber med disse oppgavene. Som fungerende ordfører har det ikke vært kapasitet til å påta seg en slik utviklerrolle, men hevder at det har vært behov dette i kommunens seneste utvikling. Dette har blitt begrenset av kommunens økonomi og ressurser. Det nevnes at i tidligere Skånland kommune var det ansatt en utviklings- og næringssjef, som var en av stillingene som ikke ble videreført etter kommunesammenslåingen. En slik stilling skulle man ha hatt, påpeker den tidligere ordføreren. I forbindelse med kommunesammenslåingen har de hatt en såkalt naturlig utfasing, som også har satt begrensinger på kommunens mulighet til å selv påvirke hvilke stillinger de har og ikke har behov for, som én kommune. Vi var nok totalt sett for mye folk

etter at vi slo oss sammen, men vi manglet imidlertid en stilling som kun jobbet med utvikling og som eksempelvis rettet fokus ned mot statlige virksomheter i kommunen.

Kommunen har jobbet med å utarbeide tomter og legge til rette for boligfelt. Det er blant annet et boligfelt utarbeidet på Fjellidal nær Brann- og redningsskolen. Vi har også kapasitet på skoler og i barnehager, påpekes det. De har også jobbet med en nettside, som skal være rettet mot nye tilflyttere i kommunen. Denne nettsiden kommenteres imidlertid som et arbeid som ikke har hatt nok ressurser til å jobbe med den. Ønsket var å få opp en attraktiv og brukervennlig nettside for kommunen og hele regionen, men dette arbeidet har også stått stille i og med at det har havnet litt mellom flere stoler. Det har som nevnt ikke vært en ansatt i kommunen som kun har jobbet med disse tingene, og hatt fokus på utvikling og næring i kommunen.

Et funn i dette intervjuet som ikke har kommet frem i tidligere intervju eller i dokumentanalysen er et interkommunalt samarbeid mellom tidligere Skånland, Tjeldsund og Evnes kommune (ETS-samarbeidet). Dette ble etter kommunesammenslåingen ET, med Evenes og Tjeldsund, og ble etter hvert naturlig faset ut ettersom de kun var to kommuner igjen. Jeg får inntrykk av at dette var et godt samarbeid som fikk til flere positive effekter og tiltak. Det kommer også frem i dette intervjuet at det er utfordringer med to fylkeskommuner i regionen. Det er to statsforvaltere å forholde seg til, og to ulike regionale strukturer og tjenester.

Evenes kommune

Evenes kommune oppleves som å ha et gjennomarbeidet fokus på regionen og større statlige virksomheter, både i egen kommune og i regionen. Politisk perspektiv i kommunen mener at det som skjer i regionen nå er historisk, og vi må tilbake til 1973 med etableringen av flyplassen for å finne en så stor utvikling for regionen som det vi står ovenfor nå. Det er mange ting som treffer regionen nå samtidig, og vi jobber for å være en god omvertskommune og nabokommune for regionen. Kommunen peker i denne sammenhengen på at de har bygget en helt ny skole og flerbrukshall, og at boligbygging står sentralt i deres arbeid som verter- og nabokommune. Et eksempel blir belyst, hvor kommunen ble kontaktet av noen tilbydere til et boligprosjekt som ble lyst ut i en konkurranse fra Forsvarsbygg. Konkurransen ba om 12 boliger og med en leiekontrakt som ventet, men kun på to år. Dette skapte stor usikkerhet for tilbydere i konkurransen, og kommunen ble raskt oppmerksom på

problemet. For å sikre realisering garanterte kommunen for kjøp av samtlige enheter – dersom Forsvarsbygg ikke ville forlenge etter den innledende korte leieperioden. Dette var en forpliktelse på 35 millioner, men på kort svarfrist bestemte kommunen seg for å si ja til dette. Vurderingen var at å sikre 12 nye boliger i kommunen ikke bare ville gi fysiske boplasser, men 12 boliger vil bidra til å skape positivt omdømme og flere positive ringvirkninger til lokalsamfunnet. Ett år senere og ikke lenge før boligene var ferdig bygd, ble det signert en ny boligleiekontrakt på disse 30 år. Dette vises til som et godt eksempel på hvordan kommunen er i stand til å snu seg kjapt og hvor god dialog kommunen har med lokale samfunnsaktører. Kommunen har god innsikt og god dialog med lokale aktører, både fra politisk og administrativt. Tett og løpende dialog med samfunnsaktører er en kjempeviktig fordi «misforståelser har ingen av oss tid til», sier intervjuobjektet. Kommunen har et stort fokus på å øke volumet av boliger, også av den rimelige sorten. De har tett dialog med både den lokale banken og Husbanken. Hvis husbanken gir lån kan kommunen ha rett til å bruke 40% av boligene som kommunale boliger selv om de er i privat eie. Dette er «gulroten» for utleieren, og setter ned risikoen for utbyggere.

Intervjuobjektet viser til at deres kommune er bevisste på hvilken betydning Brann- og redningsskolen har for regionen. Boligprosjektene de jobber aktivt med, pekes på at er like så vel for bosetting av nye ansatte på fagskolen som resten av regionen. Kommunen kommenterer her at de kjenner til flere eksempler på nye ansatte ved fagskolen som er bosatt i Evenes kommune. I spørsmålet om attraktivitet og hvordan kommunen selv legger til rette for å være attraktiv, svarer ordføreren at de i markedsføringen har valgt å bringe frem tilbudene i Harstad og Narvik som et argument for å kunne bo i Evenes. Det er nærhet til alle tilbudene byene har å tilby, nært flyplassen og en vakker natur. Evenes fremheves også som svært sentralt i Nord-Norges tredje største arbeidsmarked med 50 000 innbyggere og et variert tilbud av jobb uten å måtte flytte, ettersom du kan bo i Evenes og enkelt bytte arbeidsplass på hele aksene Narvik-Harstad. De legger også fokus på at de som en av de minste kommunene, må skille seg ut for å være en attraktiv kommune å bosette seg i. Dette blir nevnt i flere eksempler og tiltak gjennom intervjuet. Det skilles også tydelig på pendlere i regionen og andre landsdeler, og viser til forskjeller, fordeler og ulemper.

Intervjuobjektet peker på utfordringer med å forholde seg til to fylkeskommuner, men at regionen gjennom regionrådet burde være sterkere bemannet og styrket opp mot de to fylkene. Her pekes det på Generalistkommunesystemet, som er prinsippet om at alle norske innbyggere skal få tilgang til de samme kommunale tjenestene. Kommunene står ovenfor de

samme oppgavene, uavhengig av størrelse og antall innbyggere (Blåka, m. fl., 2023, s.18). Det hevdes at samarbeidet på tvers av kommuner i regionen fungerer godt. I spørsmålet om det er noen form for konkurranse blant nabokommunene i regionen, er svaret «ja», men en at det er en vennlig konkurranse. Vi heier på hverandre og opplever ikke at det er kannibalisme, men heller en sunn og god konkurranse, sier intervjuobjektet.

Harstad kommune

Harstad kommune har som nabokommune på enkelte områder stor oppmerksomhet på regionens statlige virksomheter. Kommunen synes også at samarbeidet i regionen fungerer veldig godt. Å forholde seg til to fylkesgrenser har både positive og utfordrende sider. I enkelte tilfeller gir det muligheter for å kunne søke til to ulike støtteordninger, men i de fleste tilfeller byr det på utfordringer. En annen utfordring er at regionen ligger i utkant av to fylkeskommuner, som gjør at man ofte blir glemt eller nedprioritert. Det å slå seg sammen har derfor vært viktig for regionen for å kunne få nok kraft til å jobbe mot de sentrale miljøene i Tromsø og Bodø.

I spørsmålet om hvordan kommunen jobber med tiltak eller har oppmerksomhet mot utbyggingen av Brann- og redningsskolen, kommer det frem flere tiltak som kommunen har iverksatt og tilrettelagt. Dette er tiltak som vender seg til utviklingene som skjer i regionen og over kommunegrensen mot nabokommunen Tjeldsund. Kommunen har som ambisjon å lage en kommunedelplan for sørbygda, som de kaller sør-siden av byen. Det er i dag et bygdesamfunn her, og de har nettopp åpnet et bydelssenter der, og de har nylig opprettet et eget lokalutvalg for Sørbygda slik at deres stemmer kan bli hørt i det politiske samarbeidet. De tilrettelegger for flere boliger og har utvidet barnehagen til fire avdelinger. Kun tre av fire avdelinger i barnehagen er fylt i dag, og de satser på å fylle resten av avdelingene i løpet av kort tid. De håper og tror at stedet vil vokse naturlig. Dette er et tettsted i Harstad kommune som ligger i utkanten av kommunen mot grensen til Tjeldsund, og er av de tettstedene i kommunen som har kortest pendlervei til Brann- og redningsskolen. Ordføreren gir meg også et inntrykk av at de jobber mer politisk enn det som kommer frem i deres plandokumenter. Politikken endrer seg raskt sammen med fokusområder, og ordføreren peker på at de på denne måten er rask å snu seg om og ser viktigheten med å jobbe med regionale spørsmål.

Del 6)

Hvordan forholder planfaglig i vertskommune og nabokommune seg til etableringen av fagskole på Fjelldal?

Jeg prøvde gjennom intervjuene å undersøke om det var forskjell mellom planfaglig og politisk nivå i to av kommunene, men det viste seg å ikke være like lett å skille mellom. Det kan pekes på personavhengige faktorer som skiller planleggernes og kommunes fokus på enkelte områder. Likevel kan det pekes på at arbeidet i regionrådet ikke har stor oppmerksomhet hos planfaglige i kommunene.

Tjeldsund kommune

Planfaglig i Tjeldsund kommune har hatt stort fokus på å prioritere plansaker og spørsmål som angår etableringen og utviklingen ved Brann- og redningsskolen. De har forsøkt å få prosessene til å gå smidigst mulig, og få på plass reguleringer og andre avklaringer fra plansiden i kommunen. Det er ingen direkte planfaglige samarbeid direkte mellom kommunen og fagskolen. Rullering av ny kommuneplanens arealdel er under arbeid og her er politikere svært opptatt av Fjelldal og hva de kan få til der. Kommuneplanens samfunnsdel kommenteres, da den siste ble vedtatt i 2022 (Tjeldsund kommune, 2022). Denne håper de å få til en revidering på nå snart, fordi de ser at den trenger flere spesifiseringer og konkrete målsettinger. Det kommer frem i intervjuet at de har vært noe dårlig på å ha konkrete planer.

Planfaglig i kommunen peker på det samme som et av intervjuobjektene i politikken, nemlig at kommunen ikke har hatt en frontfigur fra kommunens side og ned mot Brann- og redningsskolen. Dette arbeidet har falt litt mellom stolene og det har ikke vært en person som har jobbet direkte med næringsutvikling. I spørsmålet om pendling blir det henvist til politisk nivå, og at det er et individuelt valg hvor folk ønsker å bosette seg. Vi som kommune kan ikke tvinge folk til å bo det ene eller andre stedet, sier kommuneplanleggeren. Hva som selges av boliger i kommunen eller tilflytting av nye ansatte ved fagskolen, har ikke kommunen oversikt over.

I spørsmålet om fylkesgrensen hevdes det at de ikke merker noe spesielt til fylkesgrensen i regionen, og opplever det slik at det de blir enige om i regionen vil gange alle sammen. Samarbeid i regionen er en viktig faktor. I spørsmålet om kommunen har iverksatt noen virkemiddel eller strategier på tvers av kommunene for samarbeid, så blir dette avkreftet. I hvert fall ikke planfaglig.

Evenes kommune

Gjennom planfaglig perspektiv i Evenes kommune får jeg innblikk i at det jobbes mye med regulering av boligområder, i tillegg til at de jobber aktivt på næringsiden og med private initiativ. Private initiativ og næringene i kommunen verdsettes stort i kommunen, og det pekes på at det er disse som blant annet får på plass nye boliger i kommunen. Det bekreftes at kommunen merker effekter av arbeidet de har jobbet med de siste 4 årene. Som kommune er det imidlertid utfordrende å jobbe mot en framtidig utvikling, fordi kommuner jobber «bakom/i forkant» av lokale utviklinger og samfunnseffekter. Startskuddet hos Brann- og redningsskolen har gått for lenge siden, men vi er akkurat passert startstreken og jobber nå for fullt. Dette er en menneskelig og utfordrende del med å jobbe slik vi gjør. Det viktigste vi gjør nå er å bli mest mulig attraktiv slik at de som pendler faktisk vil flytte hit. Omdømme fra lokal befolkning og positivt rykte fra de som allerede har flyttet til regionen er viktig, og at dette er en god plass å være både for et enkelt individ og for familier.

Kommunen er kjent med noen nye bosatte i kommunen som er nyansatt hos Brann- og redningsskolen. Evenes jobber mye med å være en god vertskommune, og de har internt god dialog og samkjøring av politisk og planfaglig i kommunen. Det pekes på paralleller mellom kommunens militære Flystasjon og Brann- og redningsskolen, og at det er kompetansekrevene stillinger som skal besettes. Planfaglig samarbeid mellom nabokommunene Evenes og Tjeldsund blir kjempeviktig i fremtiden. Denne kommunikasjonen har vært alt for dårlig, og hevder at dette ikke er et sunnhetstegn.

Regionen vi bor i er ikke like enkel å forstå for alle, og vi tror det må skapes tilrettelegginger og en viss form for brukervennlighet for de som kommer flyttende fra sentrale deler av Norge. Det finnes ingen app som viser hvordan man skal komme seg fra a til b, sier planfaglig. Vi er avhengige av bil i regionen, og bygdene ligger ofte et stykke unna hverandre. Samtidig er det en bo- og arbeidsmarkedsregion hvor det ligger en lokal forståelse om at vi kan bo på tvers av kommunene og jobbe i region. Det er kanskje ikke like enkelt å forstå for nye tilflyttere i regionen, og det er derfor viktig at vi tilrettelegger for dette og gjør det brukervennlig for de som kommer tilflyttende å forstå regionen og dens synergier. Samarbeid direkte med Brann- og redningsskolen er ikke kjent. Flyplassen og utbygging av Evenes flystasjonen har hatt stort fokus de siste årene, og tiltak for å være en god vertskommune gjøres også for å være en god nabokommune og bostedskommune for hele regionen.

Fylkesgrensen påpekes som en utfordring, spesielt i samarbeidet med Tjeldsund. Det er to statsforvaltere og to ulike systemer å forholde seg til. Kommunen kjøper en del spesifikke fagtjenester fra Narvik kommune, blant annet byggesak, fradeling, oppmåling, matrikkel, kart, m.m. En av grunnene for denne ordningen er for at kommunen selv skal få mer tid til å jobbe med lokal samfunnsutvikling.

6. Diskusjon

Det er flere faktorer som spiller inn for å forstå hvorfor folk velger å flytte til et nytt sted. Spesielt ved flytting til et mindre sentralt sted enn der man har bodd tidligere. Jobbtilbud er en årsak, men det krever at stedet er attraktivt både for den individuelle og for deres eventuelle familie. Det er kommunens ansvar å tilrettelegge for økt bosetting og skape attraktive tilbud slik at nye arbeidstakere ønsker å flytte til stedet, fremfor ukependling og digitale løsninger. Skatteinntekter er en viktig inntekt, spesielt for mindre kommuner. I en rapport om suksessrike distriktskommuner fra 2018, blir det pekt på en sentralisering av statlige arbeidsplasser den seneste tiden. Det hevdes at statlige arbeidsplasser har vært utsatt for en sentralisering, spesielt etter 2013 (Vareide, m. fl., 2018, s.27). Det kan derfor sees på som et vinnerlodd for Tjeldsund kommune og Hålogalandsregionen å ha fått en slik etablering av Brann- og redningsskolen med flere nye statlige arbeidsplasser. Denne delen av oppgaven skal drøfte metodiske funn, teoretisk rammeverk og annen forskning sammen i spørsmålet om hva dette egentlig betyr i sammenheng og for regionens utvikling av statlige arbeidsplasser ved Brann- og redningsskolen.. Dette blir svart på gjennom problemstillingens forskningsspørsmål.

1) Hvilke synergier er med på å skape vekst i Hålogalandsregionen med to fylkeskommuner, et regionråd og flere bostedskommuner ved etablering av flere statlige arbeidsplasser?

Norsk distriktpolitikk åpner opp for muligheter for lokal samfunnsutvikling og befolkningsvekst i distrikter og små kommuner som det naturlig ikke ville vært (Vareide, 2024, s.168). Regjeringen peker i en Melding til Stortinget (Meld. St. 27 (2022-2023) på at attraktive lokalsamfunn som god tilgang til næringsareal, bosted og tjenester, er helt avgjørende for fremtiden til Distrikts-Norge. Det er viktig at kommunene påser sin rolle i å

planlegge for gode lokalsamfunn med vekt på bosted, arbeid, sosiale møteplasser og fritidstilbud (Meld. St. 27 (2022-2023) s.22). Spesielt for mindre kommuner er det viktig å påse sin rolle som pådriver og brems i valgmulighetene for familier og enkeltindividers valg av bosted (Ruud, m. fl., 2014, s.23).

I en region som Hålogalandsregionen, er det ikke bare vertskommunen som kan dra fordeler av slike statlige arbeidsplasser. Det er også en ulempe for regionen at bosetting ikke skjer i Tjeldsund. Som flere intervjuobjekter viste til, er de fornøyd med bosatte i regionen uavhengig av hvilken kommune. Dette perspektivet hos hver enkelt kommune viser til at regionen som helhet har et ansvar. Regionalt planarbeid er en avgjørende faktor for helhetlig samfunnsutvikling (Meld. St. 27 (2022-2023), s.22). Regionrådet kan pekes på som et viktig nivå i denne sammenhengen og har en posisjon som koordinator i regionen. De kan innhente lokal kunnskap om kommunenes muligheter og utfordringer og kunne bidra til regional samfunnsutvikling.

Som attraktivitetspyramiden i teorien viser er det flere faktorer som påvirker et steds attraktivitet (Vareide, m. fl., 2013, s. 6). I Tjeldsund har de fått en unik arbeidsplassvekst gjennom en utenforstående kraft, men det er imidlertid viktig for kommunen å følge opp næringslivet og skape ytterligere bedriftsattraktivitet i lokalsamfunnet. Faktorene til bedriftsattraktivitet kan skape ringvirkninger i form av etablering av nye virksomheter eller utvidelser som følge av større næringsaktivitet og fagkompetanse. Nettverk mellom bedrifter, samarbeid mellom næringsliv og kommunen, større tilgang og etterspørsel av kompetent arbeidskraft og omdømme som sted for å drive næringsliv kan pekes på som noen sentrale faktorer. Dette er flere faktorer som gjenspeiles i bostedsattraktivitet. Som attraktivitetspyramiden viser, møtes bedriftsattraktivitet og besøksattraktivitet i skjæringspunktet med arbeidsplassvekst, som direkte med bostedsattraktivitet skaper vekst. Kommunen blir som jeg har pekt på tidligere, pekt på som den mest sentrale aktøren for å oppnå befolkningsvekst gjennom en ønsket utvikling (Vareide, m. fl., 2013, s.6). Kommunenes engasjement og formening om hva som må til for å sikre bosetting og hvilke faktorer som bør være på plass, er helt klart personavhengig.

På den ene siden har alle tre kommunene vært oppmerksomme på en jobb til husholdningens andre arbeidstaker, og sørge for å ha tilstrekkelig med barnehage- og skoletilbud. Dette kommer frem i intervjuene. På den andre siden har kommunene ulike metodikker for ivaretagelse av statlige arbeidsplasser, som kan skyldes flere grunner. Kommunenes økonomi,

kapasitet, kompetanse varierer og dette vises i lys av deres ulike vektlegging av på statlige virksomheter.

Omdømme er en sentral faktor for å skape bostedsattraktivitet, som figur 6 i teorien viser til (Vareide, m. fl., 2013, s.13). Hatling & Dahl (2020) viser samtidig til at effekter for omdømme er vanskelig å måle. For en nyansatt ved BRSK er omdømme en faktor som kan bidra i valget om å bosette seg i regionen, eller i valget om å bosette seg i vertskommunen eller nabokommunen. I intervjuene med Tjeldsund kommer det frem at kommunen ikke har hatt en dedikert ansatt som har jobbet direkte med verken BRSK eller statlige arbeidsplasser. Det pekes på i flere intervju at det har manglet. Det oppleves som om planfaglige i kommunen er fylt opp med andre arbeidsoppgaver, men det kan diskuteres om en planfaglig i kommunen skulle fått tildelt en større rolle ned mot kommunens statlige utviklinger. Det kan også være personavhengige faktorer som påvirker engasjement og fokus. I et annet intervju med Tjeldsund blir fokuset på at kommuneøkonomien må komme på plass pekt på, og refererer til at de er ført opp på ROBEK-listen.

Til sammenligning har Evenes kommune en ansatt som jobber direkte med utviklingen av kommunens utviklingsprosjekter og statlige ansatte, og det virker som Evenes har en ryddigere løsning. Evenes kommune har i tillegg tatt en aktiv rolle i egne sosiale medier, hvor de i flere situasjoner inviterer inn eller er ute blant lokalbefolkningen. Det kommer også frem i intervjuet med Evenes at de har etablert en tett og tillitsbasert dialog med private utbyggere, som de opplever positive effekter fra. Som regionens minste kommune, kan det stilles spørsmål om hvordan de har klart dette. En av grunnene til dette mener jeg er personavhengig og et gjennomarbeidet fokus på utviklingsfaktorer som faktisk gir utfall for regionen og kommunenes vekst.

Evenes kommune har en stor militær flystasjon som har flere hundre statlige arbeidsplasser. Ved at kommunen er fremoverlent og på ballen i forbindelse med statlige satsinger og utviklingsprosjekter, klarer de å sikre bosetning. Slik som et intervjuobjekt fra kommunen la vekt på i intervjuet, er det viktig for lokalsamfunnet å få bosetting av statlige arbeidstakere i kommunen. Dette vil på lik måte gjelde Tjeldsund kommune.

Bosetting av statlig ansatte kan bidra til engasjement, kompetanse og kunnskap til lokalsamfunnet. Det lokale fotballaget på Fjellidal trenger en frivillig pappa som kan være fotballtrener, og dette kan de få gjennom en forsvaransatt eller ansatt på BRSK. Et par ekstra elever på skolen kan bidra til at skolen får et bedre miljø, og at skolen ikke lenger står i fare

for nedleggelse og lignende. Dette er noen få eksempler på hvilke effekter til det lokale samfunnet bosetting av ansatte kan bety for et tettsted. Det kan jo også diskuteres hvis ukependlere inkluderes og får tilhørighet i de lokale fritidsaktivitetene og foreningene som finnes i kommunen, om dette er engasjement som kan bidra til lokalsamfunnet selv om personene ikke er bosatt i kommunen eller regionen. Eksempelvis at noen engasjerte unge voksne er med i den lokale klatreklubben og deltar der ukentlig, og bidrar med både kunnskap og engasjement. Dette perspektivet jobber Evenes med, det kommer frem i intervjuene. Hatling og Dahl (2020) viser i sin rapport til at kommunen kan ikke alene gjøre jobben med tilflyttingsarbeid, de som lykkes har økt samarbeid med frivillighet, innbyggere og næringsliv (s. 13).

Tomteareal, boliger og tilgjengelighet av areal påvirker også i stor grad et steds attraktivitet, som figur 6 i teorien viser (Vareide, m. fl., 2013, s.13). Funnene viser til at alle bostedskommunene i Hålogalandsregionen har former for ivaretagelse, men i ulik grad og dels gjennom ulike virkemidler. Dette kommer frem i intervjuene og i dokumentanalysen at alle tre kommunene har ferdig regulert, bygget eller planlagt. Harstad kommune vender oppmerksomheten fra kommunens best egnede og nærmeste tettsted og legger ned ressurser der for å bidra til regionen på sin måte. Evenes kommune jobber strukturelt med sine egne statlige arbeidsplasser og tilflytting, som naturlig vil gagne nabokommunen og nye ansatte ved Brann- og redningsskolen. I Tjeldsund er det blitt regulert og bygget boliger på Fjellidal, til salg og til leie. Studentboliger blir per dags dato også bygget på skolens område. Bildet under viser et utklipp fra Campus Norge sine nettsider, hvor de viser til området og hvor boligene er lokalisert på Fjellidal, og hvor nært det ligger BRSK.

Fjellidal boliger

Prosjekt er 3-delt og tilrettelagt både for de som ønsker å kjøpe leilighet og til de som ønsker å leie større leilighet eller hybel.

1: **Campus Fjellidal**; er tilrettelagt for de som ønsker å leie større leilighet.

2: **Student Campus**; er tilrettelagt for de som ønsker å leie hybel

3: **Fjellidal boliger**; er tilrettelagt de som ønsker å eie

.../Campus Fjellidal

Figur 9 - Utklipp fra utbyggers nettside, Campus Norge (Campusnorge.no)

Hvilken betydning dette har hatt direkte på bostedsattraktivitet hos nye statlige ansatte på Brann- og redningsskolen er det ikke gjort funn av. Boligene som blir bygget på Fjellidal blir ikke nevnt i noen av intervjuene. Det kan trekkes tråder mot studien som viser til at kommunalt tilflyttingsarbeid virker i det små (Grimstad & Aure, 2013).

Teoriens suksessfaktorer

Det viser seg å ikke være særlig med forskning på norske kommuner med statlige etableringer, eller steder som har fått økt vekst som følge av statlige virksomheters etableringer. Dette ble bekreftet dette i et møte med sosialøkonom og seniorforsker Knut Vareide. I studien til Grimstad og Aure (2013) om tilflyttingsarbeid, viser de også til at det var vanskelig å få tak i dokumentasjon om suksessprosjekter og prosjekter med gode resultater. Det viste seg heller å være sjeldent og det finnes nesten ingen studier som evaluerer enkeltkommuners rekrutteringsprosjekter (Hatling & Dahl, 2020, s. 7). Studien deres konkluderer imidlertid på at tilflyttingsarbeid «virker i det små» (Grimstad og Aure, 2013). Lokalt tilflyttingsarbeid som en faktor for å påvirke husholdningers og personers beslutninger for å flytte, er en av flere faktorer (Hatling & Dahl, 2020, s.8). For Hålogalandsregionen og bostedskommunene betyr det at de må ha tålmodighet og begynne å følge opp effektene av tiltakene for å lære hva som fungerer og ikke. Etersom alle tilfeller er ulike og trenger tilpasninger er det flere små tiltak, sammenhenger og faktorer som kan bidra til å rekruttere nye innbyggere.

Direkte rekrutteringsarbeid som legger til rette for nye ansatte og deres eventuelle husholdning for å finne stedet attraktivt, er et tiltak. Dette kan være i form av et samarbeid mellom kommune, arbeidsgiver og andre aktuelle aktører som kan skape gode resultater (Hatling & Dahl, 2020, s.8). En annen faktor som belyses i rapporten er bruk av media. Utvikling av egne kommunikasjonsplattformer er i dagens samfunn blitt en viktig og moderne måte å nå ut til samfunnet på. I ønsket om å treffe nye arbeidstakere i regionen, kan dette være et godt virkemiddel for å fremme stedets og regionens synlighet (Hatling & Dahl, 2020, s.8). Harstad kommune har gjennom nettsiden «Harstadregionen», et tiltak som dette. Nettsiden har brukervennlige og enkle måter å finne frem til bolig- og leiemarkedet i regionen, ved at det ligger ferdig definerte søk inne hos FINN.no. Her er Harstad, Tjeldsund, Ibestad og Kvæfjord er lagt inn i søkefeltet for boliger (Harstadregionen, u.å). Nettsiden henviser seg til regionens boligmarked på en enkel og vennlig måte, og de påtar seg rollen som bykommune i

regionen. Dette er også med på å styrke bo- og arbeidsmarkedsregionen. En annen viktig faktor som pekes på i rapporten, er for kommunene å identifisere og spesifisere målgruppen, for å kunne iverksette tilpassede tiltak. Det krever lokal tilpasning, og her pekes det på at modeller, tiltak, metodikker og innhold i prosjekter må tilpasses lokale forhold for å kunne få resulterende tiltak (Hatling & Dahl, 2020, s.8). For Tjeldsund vil det være å selge inn deres vakre og mangfoldige natur, muligheter for gode jobber og en unik nærhet til regionens to byer.

2) Hvilke former for samarbeid finnes mellom kommunene, regionrådet eller fylkeskommunene for å utløse synergieffekter av de statlige arbeidsplassene?

Det er flere former for både små og større samarbeid i Hålogalandsregionen. Flere av kommunene samarbeider internt med tjenester og tilbud, regionrådets samarbeid, og en mulighet for regionveksttaler fra Troms fylkeskommune. Andre direkte samarbeid med fokus på statlige arbeidsplasser eller utbyggingen av Brann- og redningsskolen finner jeg ikke, verken mellom fylkeskommunene og regionalt nivå eller kommunalt nivå, mellom kommunene, eller regionrådet. Det blir i et av intervjuene pekt at statlige arbeidsplasser har stor tyngde hos vertskommunen, men det gjøres imidlertid ingen direkte funn på dette.

Interkommunalt samarbeid tolker jeg som en viktig del av Hålogalandsregionen. Gjennom plan- og bygningslovens §9-1 første ledd fremgår det at kommuner bør inngå samarbeid om planlegging over kommunegrenser der det er hensiktsmessig (PBL. §9-1 første ledd). I intervjuene og på kommunenes nettsider finner jeg at Tjeldsund og Evenes har flere interkommunale samarbeid, innen helsetjenester og brannberedskap. Evenes kommune har flere andre interkommunale samarbeid med både Harstad og Narvik, og Nordland. Dette kan pekes på en god måte å løse utfordringene med å være en liten kommune. Spesielt når kommunen står fremfor store kommunale og regionale utviklinger som krever ekstra fokus.

Det kan tolkes som om at det er lettere å samarbeide når det er regulert i loven, enn når premisene for samarbeidet må defineres selv. I plan- og bygningsloven er det også gjort rede for hvordan en part kan forlate samarbeidet, som gir sikkerhet for den som ikke får det som en vil (PBL. §9-5).

Samarbeidet i Hålogalandsregionen blir i intervjuene pekt på som en stor del av regionen og som en viktig arena. Det kan diskuteres om regionen til fordel kunne benyttet seg av plan- og bygningslovens §3-1 om samordning. Regionalt planforum som en form for samordning, slik som Nordland fylkeskommune har etablert. Regjeringen peker på at regionalt planforum er et viktig verktøy for samordning av nasjonale, regionale og kommunale interesser (Meld. St. 27 (2022-2023), s.24). Det er ikke gjort andre funn eller effekter av forumet, eller i hvor stor grad fylkesgrensen har betydning på deltakelse.

Regionalt samarbeid

En NIBIR-rapport viser til at regional samfunnsutvikling *er* samarbeid (Hofstad & Hanssen, 2015, s. 99). Samarbeid gjennom nettverk eller partnerskap er essensielle måter å få til ønsket utvikling på, det handler både om å etablere tillit og trygghet mellom partene og fungere som fasilitator. Forståelse for hverandres perspektiver, behov og muligheter, og bygge opp en felles forståelse og utvikling mot et felles mål, gjør det mulig å få bygget opp et godt samarbeid og oppnå ønsket samfunnsutvikling (Hofstad & Hanssen, 2015, s. 99).

Regionvekstavtaler, som et virkemiddel for å styrke dialog og samhandling mellom fylkeskommuner og regioner, anses som en god teoretisk tilnærming. I en funksjonell region som Hålogalandsregionen med to fylkeskommuner, havner regionen i ytterkant av to fylker og det pekes på i intervjuene at regionen får mindre prioritert. Samarbeidet til Hålogaland regionråd og deres funksjon mellom fylkeskommunene og kommunene blir derfor ekstra viktig. Gjennom intervjuene får jeg lik oppfatning om at samarbeidet i regionrådet fungerer godt og er positivt. Som et intervjuobjekt bekreftet, signerte ikke regionrådet regionvekstavtalen med Nordland fylkeskommune fordi fylkeskommunen kun fokuserte på to deres egne kommuner i regionen, som kun er to av åtte kommuner (Nordland fylkeskommune, 2020). Dette viser til regionrådets viktige posisjon. I arbeidet med Tromsvekstavtalene, har regionrådet meldt ifra om at de ønsker en avtale som dekker hele regionen og viser til tilfellet med Nordland fylkeskommune. Det kan jo imidlertid diskuteres om det er andre måter for samarbeid. Opp mot NIBIR-rapportens utgreiing om hva et godt samarbeid er og hvordan man får oppnådd ønsket samfunnsutvikling, kan det imidlertid diskuteres om de fortsatt har en vei å gå (Hofstad & Hanssen, 2015, s. 99). Både opp mot fylkeskommunene og regionens statlige virksomheter, som i dette tilfellet direkte med Brann- og redningsskolen.

For Brann- og redningsskolens etablering har det krevd en utvidelse og ansettelse av flere kompetansekrevende stillinger. For å sikre tilstrekkelig kompetanse til Norges nye utdanning

for brann- og redningstjenester, stod man overfor to potensielle utfall: enten å møte på utfordringer med å få tak i ønskede kompetanse, eller å oppnå den nødvendige og ønskede kompetansen, men med ulempe av innpendling. Andelen av befolkningen med brannkompetanse som ønsker å bli faglærer, og andre spesialiserte fagretninger som er aktuell for et slikt utdanningsløp, er noe begrenset. Dette betyr at Brann- og redningsskolen må trekke til seg ekspertise fra flere deler av landet. I et intervju ble et kort samarbeid mellom kommunen og skolen pekt på, i forbindelse med anskaffelse av riktig fagkompetanse. Kommunen skulle stille med en administrator for å hjelpe fagskolen med å få tak i den kompetansen som de utlyste i nye stillinger. Det viste seg at responsen på skolens nye stillinger ble mye større enn forventet og skolen fikk tak i den kompetansen de ønsket og hadde behov for. Kommunen og deres ressurs hørte ikke noe mer om samarbeidet med skolen, fremkommer det i intervjuet. Spørsmålet om hvorfor ikke kommunen forsøkte å opprettholde kontakten og samarbeidet med fokus på andre faktorer, kan diskuteres. Kommunikasjonen var opprettet og etablert.

Det er grunn til å peke på en sammenheng med at vertskommunen er på ROBEK-listen og deres totale engasjement og arbeid når det gjelder lokal vekst i utviklingen av Brann- og redningsskolen. At kommunen er på ROBEK-listen setter sine begrensninger med at departementet blant annet må kontrollere årsbudsjett og godkjenne enkelte vedtak (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2020). Dette kan være en av årsakene til at vertskommunen ikke fulgte opp samarbeidet med BRSK, og initierte til andre arenaer for samarbeid. Med generalistkommunesystemet som vi har i Norge, er det utfordrende nok for små kommuner å oppfylle alle pålagte oppgaver i tillegg til å styre kommunen mot ønsket utvikling (Blåka, m. fl., 2023). I mindre kommuner har man som planlegger ofte flere hatter og ansvarsoppgaver. Situasjonen Tjeldsund kommune står i med økonomisk ubalanse gjør det ekstra krevende å sikre god lokal samfunnsutvikling inn mot etableringen av BRSK og deres nye statlige ansatte. Dette blir pekt på i flere intervjuer. Jeg får også inntrykket at vertskommunen tilrettelegginger litt etter hvert som BRSK selv uttrykker ønske for det. Det virker som et lite strukturert og målrettet arbeid, fra kommunen sin side. Dette kommer frem i intervjuer både med kommunen og BRSK.

Det kan derfor være reelt å stille spørsmål ved statens rolle i etableringen, og muligheten til å bidra til ekstra oppfølging, eller andre ressurser i denne utviklingen for å sikre lokal samfunnsutvikling. Et tiltak kunne vært at de fikk ekstra oppfølging og veiledning gjennom en kontaktperson fra et overordnet nivå, enten fylkeskommunen, et direktorat eller

departement. Partnerskapsavtaler som teorien viser til bringer inn både offentlige og private parter i arbeid om regional utvikling. Funnene viser til at regionen har i dag lite av slike avtaler, hvorav Evenes er den eneste som dels har en aktiv utviklingsrolle inn mot kommunens private aktører.

Når det kommer til fylkeskommunalt nivå, har de sine begrensninger på lokal og regional kunnskap i hvert enkelt tilfelle ved at de har flere regioner i fylket å ivareta. Hålogaland regionråd har derimot en lokal kunnskap som er av stor verdi for fylkeskommunene. Som fasilitator og pådriver mellom overordnede fylkeskommuner og lokale kommuner. I regjeringens Melding til Staten (27, (2022-2023), s. 28) pekes det på bygdevekstavtaler mellom staten og kommuner, som et nytt virkemiddel i distriktpolitikken. Avtalen skal bidra til å styrke samordningen av offentlige tiltak, og har fokus på tilgang på arbeidskraft og bosetting. Regjeringen oppfordrer i meldingen distriktskommuner til å søke om å etablere en slik avtale, med hensikt i å styrke utviklingen i distriktene (Meld. St. 27, (2022-2023), s.28). Tiltaket trådte i kraft fra 2024, og det kan være en mulighet for kommunene i Hålogalandsregionen.

3) Oppstår det noen form for konkurranse mellom kommunene?

Funnene viser til at det er en vennlig konkurranse i regionen. Det oppleves som om Harstad som større by i denne sammenhengen, ikke er med på å skape en større konkurranse enn de naturlige årsakene som eksisterer i skillet mellom byen og landsbygda. I intervjuene fikk alle spørsmål om de opplever en konkurranse mellom nabokommunene, og samtlige gir et svar om at det i så fall er en vennlig konkurranse. Samtidig kan man stille spørsmålet om hva de gjør for å støtte hverandre og spille hverandre god? Regionrådet har ikke etablert noe større planer, tiltak eller samarbeid ut over politikkens samråd. Det kan også diskuteres hvorvidt dette arbeidet er synlig, både ut til bosatte i regionen, til andre utenfor regionen og ned til kommunene. Ut fra dokumentanalysen blir ikke Hålogaland regionråd nevnt i kommunenes plandokumenter og jeg får inntrykk i intervjuene med planfaglig at arbeidet i regionrådet er noe distansert fra kommunenes planlegging.

Det blir nevnt i samtlige intervju at så lenge vi får bosatte til regionen, så er målet oppnådd. Kommunene selv legger vekt på at det er irrelevant akkurat i hvilken kommune nye tilflyttere bosetter seg, så lenge de bosetter seg i regionen. På den andre siden er det en naturlig at alle vil ha en bit av det fristende kakestykket, slik spillteorien. Pendleravstanden på tvers gjør det

mulig for nye arbeidstakere på BRSK å bosette seg i regionens flere kommuner. Samtidig er skattebetalere som følge av bosatte i en kommune den viktigste inntektskilden. For en mindre kommune vil innbyggere ha større betydning for lokalbefolkningen og for lokalsamfunnet, enn i større bysamfunn. Det kunne tenkes at fylkesgrensen ville hatt betydning her, men det blir ikke nevnt i intervjuene som en faktor for bosetting. Det kan være verdt å påpeke at fylkeskommunene ikke har viet tilstrekkelig oppmerksomhet til denne faktoren.

Spillteorien kan også ses i en større sammenheng. Det er ikke tvil om at sittende regjering har betydning for hvilke fokusområder og prioriteringer som blir gjort i deres stortingsperiode. Det er ulike regjeringer som har vært med å beslutte vedtaket for utbygging av BRSK og jobbet med selve etableringen. Det kan derfor diskuteres hva et samarbeid i en slik region som Hålogalandsregionen fører til, og hvorfor et godt samarbeid er viktig. Harstad og Narvik opplever på hver sin side at de kjemper mot Tromsø i nord og Bodø i sør, og da blir det er logisk at de må samarbeide mot en felles utfordring. Enten unner de hverandre vekst og suksess, eller kniver med hverandre om godene. Det kommer frem i et intervju at det lenge var diskusjoner om hvor Brann- og redningsskolen skulle etableres. I Nord-Norge var det helt klart hvor skolen skulle ligge, kommer det frem i et intervju. I sentrale deler av landet klarte de ikke å bli enige, hvor de til slutt måtte ta et valg og da var det enkelt å velge en landsdel som hadde enighet om lokasjon. Tjeldsund som allerede hadde «Norges Brannskole» på Fjellidal ble derfor lokasjon for den nye skolen.

Motsatt konkurranse

Sentraliseringen har hatt stor påvirkning til hvordan lokalsamfunnet og forholdet mellom distriktet og byen er i dag. Likevel oppleves kommunene i Hålogalandsregionen å ikke være like preget av sentraliseringen som kanskje andre norske distrikter. De to mindre kommunene som belyses i denne oppgaven, ligger i midten av to mellomstore byer, Harstad og Narvik, og drar flere positive ringvirkninger av det. I hvert fall for å være i Nord-Norge. I et av intervjuene pekes det på at de to småkommunene ikke er distriktskommuner, de har unike muligheter med sine lokasjoner midt mellom byene. Kommunene drar nytte av byenes kompetansenettverk, lokale sykehus, universiteter, videregående skoler, og flere andre tilbud og tjenester. En rapport fra NORCE peker på storbyens rolle som drivkraft i regional utvikling, både i form av bredere kompetanse og høyere innbyggertall (Blåka, m. fl. 2023, s. 128). De pekes samtidig på at det oppstår ulike forventninger mellom byene og omlandet til

denne rollen. Harstad og Narvik som regionens to byer, har denne underliggende rollen som drivkraft i regionen. I rollen som regional drivkraft utdyper rapporten til Blåka (m. fl, 2023, s. 128) at det betyr det å være initiativtaker, pådriver og leder for omlandet. Både i form av å invitere omlandet, sikre at prosesser ikke stopper, og koordinere og lede prosjekter mellom kommunene. Det kan diskuteres om regionens små kommuner derfor kunne dratt nytte av dette og brukt større ressurser på bostedsattraktivitet og næringsattraktivitet, og spilt på storbyenes nærhet og tilbudet som finnes der. Et intervjuobjekt vist til at deres kommune hadde fokus på å selge inn deres nærhet til byene på hver sin side.

Ser man dette i et regionalt bilde, er posisjonen til Hålogaland regionråd unik og kunne bidratt regionen ved å eksempelvis utvikle kommunikasjonsplattformer eller bidra til koordinering for å øke synligheten av regionens potensial og muligheter. Slik som samtlige kommuner påpekte i intervjuene, er de alle fornøyd så lenge det blir bosetting i regionen, uavhengig av hvilken kommune. Å øke synligheten av regionen i et helhetlig regionalt perspektiv, mener jeg både ville vært nyttig og hensiktsmessig for Hålogalandsregionen. Det ville også vært et tiltak mot en mulig spillteori.

Det hadde vært spennende å forske videre på regional planlegging og statlige virksomheter ved en fremtidig anledning. Det kunne vært spennende å lage en oversikt over Norge kommuner som har fått etablert statlige arbeidsplasser, og undersøke om befolkningstallet har endret seg etter etableringen og i så fall – hvilke faktorer og tiltak har bidratt til befolkningsvekst? Denne oppgaven har blitt basert på et utvalg intervjuobjekter og plan- og styringsdokumenter, og kan diskuteres om ville fått et annet utfall hvis jeg hadde skrevet denne oppgaven et år senere eller hvis jeg hadde kommet i kontakt med andre intervjuobjekter. Til svar her og nå, har regionen sammenlagt en grunnleggende tilrettelegging som sikrer seg tilflytting av de som er interessert og har et ønske om å flytte til regionen. Det kan pekes på at regionen har et potensial som ikke alle kommunene, regionrådet eller fylkeskommunene eksplisitt har benyttet seg av. Det kunne vært spennende å undersøke den samme problemstillingen om en ti-års periode, om det er iverksatt ytterligere samarbeid mellom nivåene og i hvor stor grad statlige ansatte har bosatt seg i regionen.

7. Oppsummering

I denne oppgaven har det blitt undersøkt hvordan Hålogalandsregionen i ulike nivåer har ivaretatt nye statlige arbeidsplasser som følge av utbygging av Norges Brann- og redningsskole (BRSK). De ulike nivåene dette er undersøkt i er Nordland og Troms fylkeskommune, Hålogaland regionråd, Tjeldsund, Evenes og Harstad kommune.

Hålogalandsregionen ivaretar muligheter for å sikre seg lokal samfunnsutvikling og økt bosetting som følge av nye statlige arbeidsplasser i utbygging BRSK, i ulik grad. Regionens mange synergier påvirker, og funne viser til et potensial for bedre samarbeid på tvers og bedre utnyttelse av mulighetene knyttet til etablering av nye statlige arbeidsplasser. Regionrådets funksjon og lokalkunnskap er unik for fylkeskommunen til mulige samarbeid, og partnerskapsavtaler i regionen med fokus på statlige arbeidsplasser viser funnene lite av. Det er ingen avtaler direkte på regionens statlige arbeidsplasser.

Funnene viser til et større behov for konkrete avtaler og styringsdokumenter på tvers av partene i regionen. Det kommer i liten grad frem om Tjeldsund kommune sitt arbeid med etablering av reguleringsplaner og etablering av boliger på Fjelldal har bidratt til økt vekst i kommunen. Kommunen har ingen samarbeid, plan- eller styringsdokumenter som jobber direkte med denne utviklingen og etablering av flere statlige arbeidsplasser. Flere funn viser til at kommunen har hatt behov for en dedikert ressurs som kun jobber med kommunens utviklingsprosjekter og statlige ansatte. Til sammenligning har Evenes kommune hatt en slik ressurs, og funnene viser til at kommunen allerede har opplevd positive effekter fra dette. Funnene viser at Harstad kommune henviser seg til regionens utviklinger og har etablert flere tiltak.

I intervju med sosialøkonom og seniorforsker Knut Vareide, ble det avdekket at det ingen forskning på eksempler å sammenligne casen i denne oppgaven med. Det finnes ingen oversikt over norske kommuner som har fått etablert statlige arbeidsplasser med analyse på om innbyggertallet har endret seg som følge av etableringen. Jeg tolker dette som et kunnskapshull i den norske regionale forskningen, inn mot distriktpolitikken og statlige arbeidsplasser. På den andre siden konkluderer Grimstad og Aure (2013) at tilflyttingsarbeid «virker i det små» (2013, s.7). Dette kan vi se eksempler på i Evenes kommune, som jobber strategisk med små tiltak. Dette gjenspeiles i kommunens plandokumenter og i intervjuene med Evenes kommune. På den andre siden avdekker funnene at Tjeldsund kommune ikke har tilsvarende strategi og fokus, og effektene oppleves ikke like tydelig i kommunen.

8. Referanseliste

- Aakvaag, G. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Abstrakt forlag.
- Aarsæther, N., Nyseth, T. & Buanes, A. (Red.). (2018). *Samordning: Planlegging som prosedyre for reflektert samfunnsutvikling*. Universitetsforlaget.
- Blåka, S., Brantzæg, B. A., Leknes, E., & Magnussen, E. (2023). *Storbyenes rolle i generalistkommunesystemet* (NORCE Helse og samfunn, 3). NORCE Norwegian Research Centre AS, Telemarksforskning.
<https://norceresearch.brage.unit.no/norceresearch-xmlui/bitstream/handle/11250/3058589/NORCE+H%26S+rapport+nr.+3-2023.pdf?sequence=1>
- Brandtzæg, B. A., Lunder, T. E., Aastvedt, A., Thorstensen, A., Groven, S. & Møller, G. (2019). *Utredning om små kommuner* (TF-rapport nr. 473). Telemarksforskning.
<https://kudos.dfo.no/documents/13003/files/13143.pdf>
- Bratberg, Ø. (2021). *Tekstanalyse for samfunnsvitere* (3.utg). Cappelen Damm Akademisk.
- Buvik, K., Skatvedt, A., & Baklien, B. (2020). Feltsamtaler som datakilde i kvalitativ samfunnsforskning. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 61(3), 222-240.
<https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2020-03-02>
- Bøifot, R. (2019, 5. mai). *Utbygging av Norges Brannskole er nok en gang utsatt: - Galskap*. Fremover. <https://www.fremover.no/utbygging-av-norges-brannskole-er-nok-en-gang-utsatt-galskap/s/5-17-555502>
- Campus Norge. (u.å). Fjelldal boliger. Hentet 30.april 2024 fra <https://www.campusnorge.no/boliger-til-salgs/fjelldal-boliger/>
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. (u.å). *Brann- og redningsskolen*. Hentet 11.mars 2024 fra [Brann- og redningsskolen | Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap \(dsb.no\)](https://www.dsb.no/brann-og-redningsskolen)
- Evenskjer. (u.å). *Velkommen til Evenskjer i Tjeldsund*. Trivelige Evenskjer. Hentet 27.mars 2024 fra <https://www.evenskjer.no/next/p/47502/hjem>
- Grimsrud, G.M. & Aure, M. (2013). *Tilflytting for enhver pris? En studie av tilflyttingsarbeid i norske distriktskommuner* (4). Ideas2evidence. <http://distriktssenteret.no/wp-content/uploads/2013/06/tilflytting-for-en-hver-pris.pdf>
- Gundersen, F., Holmen, R. B. & Hansen, W. (2019). *Inndeling i BA-regioner 2020* (TØI rapport, 1713). Transportøkonomisk institutt.
<https://kudos.dfo.no/documents/50490/files/32931.pdf>

- Gundersen, F. & Juvkam, D. (2013). *Inndelinger i senterstruktur, sentralitet og BA-regioner* (NIBIR-rapport 2013:1, O-3053). Norsk institutt for by- og regionforskning.
<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5460/2013-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hanssen, G.S., Helgesen, M.K. & Vabo, S.I. (2018). *Politikk og demokrati – En innføring i stats- og kommunalkunnskap* (4.utg). Gyldendal.
- Hansen, T. I. (2024, 27.februar). Brann- og redningsskolen. I *Store norske leksikon*.
https://snl.no/Brann-_og_redningsskolen
- Harstadregionen. (u.å). *Regionen med de tusen gleders by – naturen, kulturen, handelen og opplevelsene*. Hentet 18.mars 2024 fra <https://harstadregionen.no/>
- Harvold, K. & Stokstad, S. (2015). Interkommunal planlegging – muligheter og utfordringer (NIBIR-rapport 2015:3, 3260). Norsk institutt for by- og regionforskning.
<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5897/2015-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hatling, L. & Dahl, I. (2020). Tilflyttings- og rekrutteringsarbeid i distriktene – en oppsummering av kunnskap. Distriktssenteret.
<https://distriktssenteret.no/artikkel/tilflyttings-og-rekrutteringsarbeid-i-distriktene-en-oppsummering-av-kunnskap/>
- Higdem, U. (2009). Governance og partnerskap i offentlig planlegging og forvaltning i Norge. *Kart og plan*, 69(2), 113-125.
- Higdem, U. & Hagen, A. (Red.). (2018). *Regional planlegging – mellom stat og kommune*. Cappelen Damm Akademisk.
- Holth, F. & Winge, N.K. (2017). *Plan- og bygningsrett* (2.utg). Universitetsforlaget.
- Hofstad, H. & Hanssen, G. S. (2015). *Samfunnsutviklerrollen til regionalt folkevalgt nivå: Videreutvikling av rollen gjennom partnerskapsbasert regional utvikling og planlegging* (NIBIR-rapport 2015:17, 3463). Norsk institutt for by- og regionforskning. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/5890>
- Hålogalandrådet (u.å. A). *Hålogalandrådetets prosjekt 1760 har fått innvilget 550 000 kroner fra Troms Holding*. Hentet 18.mars 2024 fra <https://www.halogalandsradet.no/halogalandsradet-har-fatt-550-000-fra-troms-holding/>
- Hålogalandrådet (u.å. B). *Om oss*. Hentet 13.mars 2024 fra <https://www.halogalandsradet.no/organisering/>

- Jønsberg, I. (2024, 4. mars). *Regionvekstavtaler*. Nordland fylkeskommune.
<https://www.nfk.no/tjenester/planer-og-planlegging/regionvekstavtaler/>
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2020, 15.januar). *Om ROBEK*. Regjeringen.no.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneokonomi/robek-2/om-ROBEK/id488944/>
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2022, 12. august). Retningslinjer for lokalisering av statlege arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon. Kongelig resolusjon.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/retningslinjer-for-lokalisering-av-statlege-arbeidsplassar-og-statleg-tenesteproduksjon/id2924136/>
- Langørger, A. (2007). Sentralisering–årsaker, virkninger og politikk. *Samfunnsspeilet*, 21(2), 46-59.
- Ly, M., J., Bjella, J., Festervoll, A., Garbett, A., Farstad von Hall, P., Larsen, J., Neset, T., Sivertsen, K. & Svendsgaard, M. (2023). Fremtidens brann- og redningsvesen – Helhetlig gjennomgang av brann- og redningsområdet.
<https://kudos.dfo.no/documents/33507/files/29863.pdf>
- Meld. St. 27 (2022-2023). *Eit godt liv i heile Noreg – distriktpolitikk for framtida*. Kommunal- og distriktsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/c50898d2683e4edfb008e5f29f2e0666/nn-no/pdfs/stm202220230027000dddpdfs.pdf>
- Olsen, D. J. (2022, 16.november). Dag-Jøran Olsen: Vurderer å flytte fra Evenskjer – truer med å si opp alle vervene. *Harstad Tidende*. [Dag-Jøran Olsen: Vurderer å flytte fra Evenskjer – truer med å si opp alle vervene - ht.no](https://www.hst.no/nyheter/region-og-distrikt/dag-joran-olsen-vurderer-a-flytte-fra-evenskjer-truer-med-a-si-opp-alle-vervene-1.102121)
- Plan- og bygningsloven. (2008). *Lov om planlegging og byggesaksbehandling* (LOV-2008 06-27-71). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/2008-06-27-71/§3-1>
- Ruud, M. E., Schmidt, L., Sørli, K., Skogheim, R. & Vestby, G. M. (2014). *Boligpreferanser i distriktene*. (NIBIR rapport 2014:1, 3206). Norsk institutt for by- og regionforskning.
<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5909/2014-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Røiseland, A. & Vabo, S.I. (2016). *Styring og samstyring – governance på norsk* (2.utg). Fagbokforlaget.
- Skilbrei, M-L. (2019). *Kvalitative metoder: planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon* (1.utg). Fagbokforlaget.

- Statens vegvesen. (2023, 3. januar). E10/rv. 85 Tjeldsund-Gullesfjordbortn-Langvassbukt – (OPS Hålogalandsvegen).
<https://www.vegvesen.no/vegprosjekter/prosjekt/halogalandsvegen/>
- Statistisk sentralbyrå. (u.å A). *Kommunefakta – Evenes kommune*. Hentet 13.mars 2024 fra [Kommunefakta – SSB](#)
- Statistisk sentralbyrå. (u.å B). *Kommunefakta – Tjeldsund kommune*. Hentet 13.mars 2024 fra [Kommunefakta – SSB](#)
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse; En innføring i kvalitative metoder* (5.utg). Fagbokforlaget.
- Utdanning. (2023, 13.juni). Brannkonstabel. Hentet 18.mars 2024 fra <https://utdanning.no/yrker/beskrivelse/brannkonstabel>
- Vareide, K. (2016). Attraktivitet, arbeidsplasser og verdiskaping (TF-rapport nr. 2). Telemarksforskning. <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/attraktivitet-arbeidsplasser-og-verdiskaping/2900/>
- Vareide, K. (2024). *Hvordan skape vekst? Kan steder påvirke sin egen vekst? Regional utvikling, sentralitet og attraktivitet*. Cappelen Damm Akademisk.
- Vareide, K., Kobro, L.U. & Storm, H. (2013). *Programteori for attraktivitet – sammendragsrapport* (TF-rapport nr.13). Telemarksforskning. <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/programteori-for-attraktivitet/2301/>
- Vareide, K., Svardal, S., Storm, H. N. & Groven, S. (2018). *Suksessrike distriktskommuner anno 2018* (TF-rapport nr. 442). Telemarksforskning. <https://distriktsenteret.no/artikkel/suksessrike-distriktskommuner-anno-2018-2/#target-4>
- Vennerød, Ø., Johnsen, P.F., Grunfeld, L.A., Albertsen, M. O. & Erraia, J. (2022). *Ringvirkninger og samfunnseffekter av nye etableringer i Evenes og Tjeldsund*. (Menon-publikasjon, 27). Menon Economics. <https://www.menon.no/wp-content/uploads/2022-27-Ringvirkninger-og-samfunnseffekter-av-etableringer-i-Evenesregionen.pdf>
- Vinsand, G. (2018). *Regionråd i Norge* (NIVI Rapport, 3). Kommunal- og moderniseringsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/1f731edef768424bbf566ab3ffc316d3/rapport-regionrad-i-norge.pdf>

Plandokumenter

Evenes kommune. (2024). *Handlingsplan - Budsjett 2024 & Økonomiplan 2024-2027*.

https://www.evenes.kommune.no/_f/p1/i7d6a50f8-53bb-4673-b84d-0bd42aa9fedb/kommunedirektorens-forslag-til-handlingsplan-og-okonomiplan-for-2024-2027.pdf

Evenes kommune. (2023). *Handlingsplan - Budsjett 2023 & Økonomiplan 2023-2026*.

https://www.evenes.kommune.no/_f/p1/iaa8da9ed-725e-4f94-9ed0-feff514a6d21/budsjett-2023-handlings-og-okonomiplan-2023-2026-l61628.pdf

Evenes kommune. (2016). *Kommuneplans samfunnsdel 2016-2028*.

https://www.evenes.kommune.no/_f/p1/ia07ecaa9-f997-444e-a01d-2217bcf58c19/kommuneplanens-samfunnsdel-2016-2028.pdf

Evenes kommune. (2023). *Planstrategi for Evenes kommune 2023-2027*.

https://www.evenes.kommune.no/_f/p1/i1345fad4-4dbc-46ad-865a-9c09aea0b0d3/planstrategi-for-evenes-kommune-2023-2027-med-planprogram-for-kommuneplanens-arealdel-2024-2036.pdf

Harstad kommune. (2024). *Handlings- og økonomiplan 2024-2027*.

<https://appublishframsikt-staging.azurewebsites.net/2024/harstad/f0d39ef8-61c3-4426-ae0b-abc785bcc997/bm-2024-%C3%B8p24-27#/generic/summary/4c26664d-d5a4-4947-8ae4-af1a164e496e-cn>

Harstad kommune. (2020). *Kommuneplans samfunnsdel – med langsiktig arealstrategi, 2019 2031*. <https://harstad.kommune.no/eknet/docs/dok/DOK00017.pdf>

Harstad kommune. (2020). *Kommunal planstrategi 2020-2023*.

<https://img8.custompublish.com/getfile.php/4764518.1878.ijptzzqnitbl7s/Kommunal+planstrategi+2020-2023+vedtatt+1.10.20.pdf?return=www.harstad.kommune.no>

Hålogalandrådet. (2020). *Strategisk plan for vekst og utvikling 2020-2023*.

https://www.halogalandsradet.no/wp-content/uploads/2020/12/STRATEGISK-PLAN-HALOGALANDSRADET-16_12_20.pdf

Nordland fylkeskommune. (2013). *Fylkesplan for Nordland, 2013-2025 – Regional plan*.

https://www.nfk.no/_f/p1/ibfae97e8-dc3b-434d-aec6-b57d3e806dba/fylkesplan-for-nordland-2013-2025-webversjon.pdf

Nordland fylkeskommune. (2020). *Kunnskapsgrunnlag for regionvekstavtaler –*

- Hålogalandsrådet. *Kunnskapsgrunnlag for regionvekstavtaler – Hålogalandsrådet*.
https://www.nfk.no/_f/p1/ic3e1810b-86bd-4a33-8bfd-64dd18f9e4a2/halogalandsradet-regionalt-kunnskapsgrunnlag.pdf
- Nordland fylkeskommune. (2024, 8.mars). *Regionalt planforum i Nordland*.
<https://www.nfk.no/tjenester/planer-og-planlegging/regionalt-planforum/tidligere-planforum/regionalt-planforum-i-nordland.29437.aspx>
- Tjeldsund kommune. (u.å). *Kalshågen II* [video]. Hentet 15.april 2024 fra
<https://www.tjeldsund.kommune.no/kalshaagen-ii.517174.se.html>
- Tjeldsund kommune. (2022). *Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2030*.
https://img8.custompublish.com/getfile.php/5016848.2668.wpsqswskm7tkps/Kommuneplanens+samfunnsdel+2022-2034-med+arealstrategi_bokm%C3%A5I+og+samisk.pdf?return=www.tjeldsund.kommune.no
- Tjeldsund kommune. (2020). *Kommunal planstrategi 2020-2024*.
<https://img8.custompublish.com/getfile.php/4788608.2668.lsjtwwmkbazans/Kommunal+planstrategi+2020-2024+Tjeldsund+kommune,+vedtatt+9.12.2020.pdf?return=www.tjeldsund.kommune.no>
- Tjeldsund kommune. (2019 A). *Konsekvenser for barn og unges oppvekst vilkår – reguleringsplan Kalshågen II*.
<https://img8.custompublish.com/getfile.php/4614615.2668.uwjwiptusllp7w/beskrivelse+barn+og+unge.pdf?return=www.tjeldsund.kommune.no>
- Tjeldsund kommune. (2019 B). *Planbeskrivelse – Detaljregulering Campus Fjelldal inkl. FV713 og kryss FV713XFV824*. [Planbeskrivelse \(custompublish.com\)](#)
- Tjeldsund kommune. (2019 C). *Planbeskrivelse – Detaljreguleringsplan for Kalshågen II, 2018*. [Planbeskrivelse \(custompublish.com\)](#)
- Tjeldsund kommune. (2022). *Planprogram - Kommuneplanens arealdel 2022-2034*.
https://img8.custompublish.com/getfile.php/5016848.2668.wpsqswskm7tkps/Kommuneplanens+samfunnsdel+2022-2034-med+arealstrategi_bokm%C3%A5I+og+samisk.pdf?return=www.tjeldsund.kommune.no
- Tjeldsund kommune. (2024). *Økonomiplan 2024-2027*.

<https://img8.custompublish.com/getfile.php/5236161.2668.pznklquuajbljq/Formannskapets+innstilling+budsjett+2024+og+%C3%B8konomiplan+2024+-+2027.pdf?return=www.tjeldsund.kommune.no>

Tjeldsund kommune. (2023). *Budsjett 2023 & Økonomiplan 2023-2026*.

<https://img8.custompublish.com/getfile.php/5104263.2668.kb7kbaa7uzpjzn/Budsjett+2023+og+%C3%B8konomiplan+2023-2026+-+vedtak.pdf?return=www.tjeldsund.kommune.no>

Troms fylkeskommune. (2023, 7. desember). *Tromsvekstavtalene i korte trekk*.

<https://www.tromsfylke.no/om-oss/tromsvekstavtalene/tromsvekstavtalene-i-korte-trekk.56512.aspx>

Troms fylkeskommune. (2024, 16. januar). *Tromsvekstavtaler i startgropen*.

<https://www.tromsfylke.no/aktuelt/tromsvekstavtaler-i-startgropen.57335.aspx>

Troms fylkeskommune. (2014). *Fylkesplan for Troms 2014-2025*.

<https://www.tromsfylke.no/tjenester/plan-og-horinger/gjeldende-planer-og-strategier/fylkesplan-troms-2014-2025/>

Troms og Finnmark fylkeskommune. (2021). *Se nord - Regional planstrategi 2021-2024*.

<https://opengov.360online.com/Meetings/tffk/File/Details/708272.PDF?fileName=Regional%20planstrategi%20for%20Troms%20og%20Finnmark&fileSize=1412064>

Vedlegg - Intervjuguide

Skriver under kontakt

Forsikre at lydopptak er i orden og godkjent

Spørre hvordan intervjuobjektet selv ønsker å bli referert til i oppgaven

- 1) Hvilken posisjon har du i XX kommune/regionrådet/på BRSK?
- 2) Hvilken bakgrunn og erfaringer har du fra før?
- 3) Hvilke muligheter og utfordringer mener du at Hålogalandsregionen står ovenfor?
- 4) Hvordan mener du at kommunene arbeider på tvers i regionen?
- 5) Hvordan mener du at arbeidet i Hålogaland regionråd fungerer? Både for regionen og kommunen.
- 6) På regionalt nivå - på hvilken måte mener du at vertskommuner og nabokommuner regionen klarer å tiltrekke seg fordelene ved statlige større investeringer?
- 7) Attraktivitet er en viktig faktor for suksessfulle distrikter og små kommuner - Hvilke konkrete tiltak legges til grunn for å gjøre deres kommune attraktiv?
- 8) Kjenner du til noen konkrete tiltak som XXX i regionen jobber med, direkte ned mot Brann- og redningsskolen for å skape attraktivitet?
- 9) i så fall hvilke virkemiddel og på hvordan måte?
- 10) Er det noe som har endret seg i forbindelse med etableringen av Norges Brann- og redningsskole? Har det blitt iverksatt tiltak – eventuelt hvilke og av hvem?
- 11) Hvilken betydning har det hatt for dere at fagskolen ble vedtatt å bli på Fjelldal (med utvidelse av den gamle Brannskolen)?
- 12) Hvilke kommuner anser dere som aktuelle bostedskommuner for ansatte ved for eksempel Brann- og redningsskolen?
- 13) Pendling - Hvordan ser dere i kommunen på pendling innad i regionen?
- 14) Opplever du at det er en konkurranse mellom kommunene i regionen, og hva er det eventuelt de konkurrerer om, og med hvilke virkemidler?
- 15) Er det noe du mener kunne blitt gjort annerledes i utvidelsen av Brann- og redningsskolen?
- 16) Er det andre tema eller spørsmål du sitter inne med som jeg ikke har spurt om, eller noe du ønsker å tilføye noen av spørsmålene på tampen?
- 17) Avslutningsvis - Er det noen andre du mener jeg bør komme i kontakt med og kanskje intervju som har relevant og aktuell innsikt for denne oppgaven?

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway